

Arrest

nr. 290 779 van 22 juni 2023
in de zaak RvV X / VIII

In zake: **X**

Gekozen woonplaats: **ten kantore van advocaat E. QUINTART**
Henri Jasparlaan 109
1060 BRUSSEL

tegen:

de Belgische staat, vertegenwoordigd door de staatssecretaris voor Asiel en Migratie

DE VOORZITTER VAN DE VIIIste KAMER,

Gezien het verzoekschrift dat X, die verklaart van Georgische nationaliteit te zijn, op 10 november 2022 heeft ingediend om de schorsing van de tenuitvoerlegging en de nietigverklaring te vorderen van de beslissing van de gemachtigde van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie van 13 oktober 2022 tot weigering van verblijf met bevel om het grondgebied te verlaten (bijlage 26quater).

Gezien titel Ibis, hoofdstuk 2, afdeling IV, onderafdeling 2, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

Gezien het administratief dossier.

Gelet op de beschikking van 6 april 2023 met toepassing van artikel 39/73 van voormelde wet.

Gelet op het verzoek tot horen van 17 april 2023.

Gelet op de beschikking van 28 april 2023, waarbij de terechting wordt bepaald op 25 mei 2023.

Gehoord het verslag van kamervoorzitter M. EKKA.

Gehoord de opmerkingen van advocaat E. QUINTART, die verschijnt voor de verzoekende partij en van attaché F. VAN DIJCK, die verschijnt voor de verwerende partij.

WIJST NA BERAAD HET VOLGENDE ARREST:

1. Nuttige feiten ter beoordeling van de zaak

1.1. Verzoeker diende op 5 september 2022 een verzoek om internationale bescherming in bij de Belgische overheden.

1.2. Een vergelijkend vingerafdrukkenonderzoek wees uit dat verzoeker op 1 januari 2021 reeds een verzoek om internationale bescherming indiende bij de Litouwse overheden, evenals op 19 april 2022 bij de Duitse overheden en op 10 augustus 2022 bij de Zwitserse overheden.

1.3. Op 12 september 2022 richten de Belgische overheden een verzoek tot terugname aan de Litouwse

overheden, evenals aan de Duitse en de Zwitserse autoriteiten op grond van verordening nr. 604/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van de criteria en instrumenten om te bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming dat door een onderdaan van een derde land of een staatloze bij een van de lidstaten wordt ingediend (hierna: de Dublin III-verordening). Zowel de Duitse als de Zwitserse autoriteiten gaven, respectievelijk op 14 september 2022 en 19 september 2022, te kennen dit terugnameverzoek te weigeren aangezien zij niet de verantwoordelijke lidstaat zijn op grond van de Dublin III-verordening.

1.4. Op 26 september 2022 stemden de Litouwse overheden in met dit verzoek, dit op grond van artikel 18 (1) d van deze Dublin III-verordening.

1.5. Verweerde treft op 13 oktober 2022 een beslissing tot weigering van verblijf met bevel om het grondgebied te verlaten (bijlage 26quater). Deze bijlage is de thans betreden akte, die luidt als volgt:

"In uitvoering van artikel 51/5, § 4, eerste lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, wordt aan de heer / mevrouw, die verklaart te heten:

naam: [B.]

voornaam: [G.]

geboortedatum: [...]

geboorteplaats: [...]

nationaliteit: Georgië

die een verzoek om internationale bescherming heeft ingediend, het verblijf in het Rijk geweigerd.

Reden van de beslissing:

België is niet verantwoordelijk voor de behandeling van het verzoek om internationale bescherming dat aan Litouwen toekomt, met toepassing van artikel 51/5 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en van artikel 18(1)d van de Verordening van het Europees Parlement en de Raad (EU) nr. 604/2013 van 26 juni 2013.

De heer [B., G.], verder de betrokkenen, die staatsburger van Georgië verklaart te zijn, diende zich op 05.09.2022 aan bij onze diensten waarbij betrokkenen de wens uitdrukte een verzoek om internationale bescherming in te dienen. Op 05.09.2022 diende de betrokkenen dit verzoek effectief in. De betrokkenen legde daarbij geen identiteits- of reisdocumenten voor.

Dactyloscopisch onderzoek in het kader van het verzoek van de betrokkenen leidde tot meerdere treffers in het kader van Eurodac vastgesteld ten gevolge van de vergelijking van de vingerafdrukken van de verzoeker met de krachtens artikel 9 van Verordening 603/2013 verzamelde vingerafdrukken. Deze tonen aan dat de vingerafdrukken van de betrokkenen werden genomen vanwege het indienen van een verzoek om internationale bescherming in Litouwen op 01.01.2021, in Duitsland op 19.04.2022 en in Zwitserland op 10.08.2022.

Op 08.09.2022 werd de betrokkenen bij onze diensten gehoord in het kader van zijn verzoek om internationale bescherming. Tijdens dit persoonlijk onderhoud verklaarde de betrokkenen dat hij in juni 2019 van Georgië naar Turkije reisde, waar hij 3-4 dagen verbleef alvorens naar Oekraïne te reizen. Volgens de betrokkenen verbleef hij 3 maanden in Oekraïne om vervolgens eerst 3 maanden in Wit-Rusland te verblijven en dan 3 maanden in Litouwen, om daarna terug naar Wit-Rusland te reizen, waar hij aankwam op 06.03.2020 en verbleef tot 31.12.2020. Betrokkenen verklaarde dat hij dan terug naar Litouwen reisde, waar hij verbleef tot eind februari 2022, om vervolgens via Polen (enkele dagen transit), Duitsland (1 dag transit) en Denemarken (1 week transit) naar Duitsland te reizen waar hij verbleef van maart tot eind juli 2022. Volgens betrokkenen reisde hij dan naar Zwitserland, waar hij aankwam op 28.07.2022 en verbleef tot eind augustus, om daarna via Duitsland (1 dag transit) naar België te reizen, waar hij op 2 of 3 september 2022 in het Rijk is binnengekomen.

De betrokkenen verklaarde verder gescheiden te zijn van vrouw [S.N.] (°[...] te [...] en verblijvend te [...], Georgië), met wie hij samen een dochter heeft, genaamd [B.A.] (°[...], geboren en verblijvend te [...], Georgië). De betrokkenen verklaarde verder geen familie- of gezinsleden te hebben in België of een andere EU-lidstaat.

De betrokkene verklaarde op 01.01.2021 een verzoek om internationale bescherming ingediend te hebben in Litouwen, welk door de Litouwse autoriteiten werd afgewezen op 20.01.2022.

De betrokkene verklaarde dat zijn vingerafdrukken werden genomen bij zijn illegale binnenkomst in Duitsland, maar hij gaf aan dat hij gedwongen werd om een verzoek om internationale bescherming in te dienen in Duitsland. De betrokkene verklaarde dat zijn verzoek om internationale bescherming van 19.04.2022 door de Duitse autoriteiten werd afgewezen op 20.06.2022.

Betrokkene bevestigde verder een verzoek om internationale bescherming te hebben ingediend in Zwitserland.

Tijdens het persoonlijk onderhoud in België werd eveneens aan de betrokkene gevraagd vanwege welke specifieke reden(en) betrokkene besloot om in België om internationale bescherming te verzoeken en of betrokkene met betrekking tot omstandigheden van opvang of van behandeling redenen heeft die volgens betrokkene verzet tegen een overdracht aan de verantwoordelijke lidstaat in het kader van Verordening 604/2013 rechtvaardigen. Hierop antwoordde de betrokkene dat hij gehoord had dat in België mensen uit LGBT-gemeenschap goed behandeld worden. De betrokkene uitte bezwaar tegen een overdracht aan Litouwen omdat hij daar een negatieve beslissing heeft gehad omdat LGBT-personen er gediscrimineerd worden. Betrokkene uitte verder bezwaar tegen een overdracht aan Zwitserland omwille van homofobie daar en omdat zijn vriend er mishandeld werd. Tegen een overdracht aan Duitsland uitte de betrokkene geen bezwaar, op voorwaarde dat zijn rechten er gerespecteerd worden en hij er niet met homofobie wordt geconfronteerd.

Op 12.09.2022 werd voor de betrokkene een terugnameverzoek gericht aan de autoriteiten van Litouwen, van Duitsland en van Zwitserland. Op 26.09.2022 volgde een akkoord voor terugname van Litouwen op grond van artikel 18(1)d van Verordening 604/2013.

Op 14.09.2022 gaven de autoriteiten van Duitsland ons te kennen het terugnameverzoek te weigeren, aangezien zij niet de verantwoordelijke lidstaat zijn op grond van Verordening 604/2013. De Duitse autoriteiten lieten ook weten de betrokkene te kennen onder de alias [B., G.], geboren op [...].

Op 19.09.2022 lieten de autoriteiten van Zwitserland weten ons terugnameverzoek te weigeren, aangezien zij niet de verantwoordelijke lidstaat zijn op grond van Verordening 604/2013.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna EHRM) oordeelde dat een verwijdering door een lidstaat aan een andere lidstaat een probleem betreffende artikel 3 van het EVRM kan inhouden indien er zwaarwegende gronden bestaan om aan te nemen dat in de ontvangende lidstaat een reëel risico bestaat te worden blootgesteld aan omstandigheden die in strijd zijn met artikel 3 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM). Het EHRM stelde hierbij ook dat de te verwachten gevolgen van een verwijdering dienen te worden onderzocht rekening houdende met de algemene situatie in die lidstaat en met de omstandigheden die eigen zijn aan de situatie van de over te dragen persoon. Hieromtrent wensen we op te merken dat het EHRM tevens oordeelde dat de omstandigheden in het kader van de Dublin-Verordening in de ontvangende lidstaat een zeker niveau van hardheid moeten kennen om binnen het toepassingsgebied van artikel 3 van het EVRM te vallen (Mohammed v. Oostenrijk, nr. 2283/12, 6 juni 2013).

We merken op dat het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn uitspraak van 21.12.2011 in de gevoegde zaken C-411/10 en C-493/10 heeft geoordeeld dat het gemeenschappelijk Europees stelsel tot het verkrijgen van internationale bescherming is uitgedacht in een context waarin kan worden aangenomen dat alle staten, die aan dit stelsel deelnemen, de grondrechten eerbiedigen daaronder begrepen de rechten die de Conventie van Genève van 1951 of het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM) als grondslag hebben en dat er in dat opzicht wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten kan bestaan. Bijgevolg moet worden aangenomen dat de lidstaten het beginsel van non-refoulement en de verdragsverplichtingen voortkomende uit de Conventie van Genève en het EVRM nakomen. Het is in die context dat in Verordeningen 343/2003 en heden Verordening 604/2013 de criteria en de mechanismen werden vastgelegd om te bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming, wat impliceert dat de vrije keuze van de verzoeker dan ook wordt uitgesloten. De loutere persoonlijke appreciatie van een lidstaat door de betrokkene of de wens om in een bepaalde lidstaat te kunnen blijven kunnen dan ook geen grond zijn voor de toepassing van de soevereiniteitsclausule van Verordening 604/2013.

Toch kan het volgens het Hof niet worden uitgesloten dat de werking van dit stelsel in een bepaalde lidstaat grote moeilijkheden ondervindt waardoor het risico bestaat dat verzoekers om internationale bescherming, na overdracht aan die lidstaat, in een situatie belanden die strijdig is met artikel 3 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM) of artikel 4 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (EU-Handvest). Volgens het Hof volgt daaruit niet dat elke schending van een grondrecht door de verantwoordelijke lidstaat gevolgen heeft voor de verplichtingen van de andere lidstaten betreffende het naleven en toepassen van Verordening 343/2003 en Verordening 604/2013. Het Hof oordeelde wel dat de andere lidstaten geen verzoekers mogen overdragen aan de verantwoordelijke lidstaat onder de bepalingen van Verordening 343/2003 en Verordening 604/2013 indien zij niet onkundig kunnen zijn van het feit dat fundamentele tekortkomingen met betrekking tot procedures internationale bescherming en onthaal- en opvangvoorzieningen voor verzoekers in die lidstaat aannemelijk maken dat de verzoeker door overdracht aan die lidstaat een risico loopt op een onmenselijke of vernederende behandeling. Elke lidstaat is dan ook gehouden te onderzoeken of een overdracht aan een andere lidstaat zou kunnen leiden tot een reëel risico op blootstelling aan omstandigheden die in strijd zijn met artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest. Hieromtrent wijzen we er op dat het aan de betrokken toekomt om op grond van concrete feiten en omstandigheden aannemelijk te maken dat betrokken door een overdracht aan Litouwen een reëel risico loopt te worden blootgesteld aan omstandigheden die een schending zouden kunnen zijn van artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest.

Hoewel zeker niet ontkend kan worden dat de grote instroom van verzoekers om internationale bescherming de lidstaten, waaronder ook Litouwen, voor zeer grote uitdagingen plaatst inzake opvang en behandeling, mag dit er niet toe leiden dat vluchtelingen de facto de lidstaat kunnen uitzieken waar zij hun verzoek om internationale bescherming willen behandeld zien. Daarnaast benadrukken we nogmaals dat in Verordening 604/2013 de criteria en de mechanismen werden vastgelegd om te bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming, wat impliceert dat de vrije keuze van de verzoeker dan ook wordt uitgesloten. Het komt betrokken niet toe om zelf te bepalen in welk land zijn verzoek om internationale bescherming dient te worden behandeld.

Daarnaast dient te worden benadrukt dat Litouwen, net als België, de Conventie van Genève van 1951 ondertekende en partij is bij het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM). Er moet dan ook van worden uitgegaan dat Litouwen het beginsel van non-refoulement alsmede de andere verdragsverplichtingen voortkomende uit de Conventie van Genève en het EVRM nakomt.

Het bovenstaande impliceert daarbij ook dat Litouwen, net als België, verzoeken om internationale bescherming onderwerpt aan een individueel onderzoek en dat het de vluchtelingenstatus of de subsidiaire bescherming toekent aan personen, die voldoen aan de in de regelgeving voorziene voorwaarden. Er is derhalve geen enkele aanleiding om aan te nemen dat de autoriteiten van Litouwen de minimumnormen inzake de procedure tot het verkrijgen van internationale bescherming, zoals die zijn vastgelegd in de Europese richtlijnen 2011/95/EU, 2013/33/EU en 2013/32/EU, niet zouden respecteren bij het onderzoek naar het verzoek om internationale bescherming van betrokken.

Het komt aan de betrokken toe aannemelijk te maken dat in Litouwen sprake is van aan het systeem gerelateerde tekortkomingen wat de procedure tot het bekomen van internationale bescherming en de opvangvoorzieningen betreft, zodoende dat niet langer uitgegaan mag worden van het interstatelijk vertrouwensbeginsel.

De betrokken gaf tijdens zijn persoonlijk onderhoud aan dat hij gedwongen werd om een verzoek om internationale bescherming in te dienen in Duitsland. Betreffende de verklaring van betrokken dat hij verplicht werd om een verzoek om internationale bescherming in te dienen in Duitsland, ondanks het feit dat hij het niet van plan was om dit te doen, benadrukken we dat betrokken wel de keuze had om geen verzoek om internationale bescherming in te dienen in Duitsland en dat, indien hij geen verzoek in Duitsland wou indienen, hij de mogelijkheid had om het grondgebied van Duitsland weer te verlaten. Daarnaast merken we tevens op dat Duitsland de Conventie van Genève van 1951 ondertekende en partij is bij het EVRM en dat er geen enkele aanleiding is om aan te nemen dat de Duitsland autoriteiten de minimumnormen inzake de asielprocedure en inzake de erkenning als vluchteling of als persoon die internationale bescherming behoeft, zoals die zijn vastgelegd in de Europese richtlijnen 2011/95/EU en 2013/32/EU niet zouden respecteren. Op basis van artikel 12(1)a van Richtlijn 2013/32/EU kan er dan ook van worden uitgegaan dat Duitsland de betrokken voldoende heeft ingelicht over de te volgen procedure en over zijn rechten en verplichtingen tijdens de procedure in een taal die de betrokken

begrijpt of waarvan redelijkerwijze kan worden uitgegaan dat betrokkene deze begrijpt op basis van artikel 12(1)a van Richtlijn 2013/32/EU.

De betrokkene gaf tijdens het persoonlijk onderhoud aan bezwaar te hebben tegen een overdracht aan Litouwen omdat LGBT-personen er gediscrimineerd worden. Betrokkene verklaarde verder dat hij besloot in België asiel te vragen omdat hij had gehoord dat mensen uit de LGBT-gemeenschap hier goed behandeld worden. Vooreerst wensen we te herhalen dat een verzoeker niet vrij een lidstaat kan kiezen en de persoonlijke appreciatie van een lidstaat of de enkele wens in een bepaalde lidstaat te kunnen blijven op zich geen grond zijn voor de toepassing van de soevereiniteitsclausule van Verordening 604/2013. Het komt niet toe aan betrokkene om zelf te bepalen in welk land zijn asielaanvraag dient te worden behandeld. Dat de betrokkene stelde dat LGBT-personen in België goed behandeld worden, doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van Litouwen. Verordening 604/2013 omvat de bepalingen ter vaststelling van de verantwoordelijke lidstaat en de persoonlijke voorkeur voor een bepaalde lidstaat is geen criterium ter vaststelling van de verantwoordelijke lidstaat. De betrokkene bracht geen elementen aan die volgens hem in geval van een overdracht aan Litouwen wijzen op een reëel risico op blootstelling aan omstandigheden die een schending zijn van artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest.

Verder willen we er op wijzen dat betrokkene zijn verklaring betreffende discriminatie niet verder duidde of stafde en dat betrokkene geen concrete elementen aanbracht waarom juist in België minder sprake zou zijn van racisme tegenover de LGBT-gemeenschap in vergelijking met Litouwen. Met betrekking tot discriminatie, xenofobie en onverdraagzaamheid merken we op dat het gegeven dat er in individuele gevallen sprake kan zijn van racisme of discriminatie ten opzichte van vreemdelingen, geen aanleiding geeft om te concluderen dat de Litouwse autoriteiten hun verplichtingen ten aanzien van de betrokkene niet zullen nakomen of dat dit invloed heeft op de werking van de asielinstanties en de rechtscolleges in Litouwen. Bovendien impliceert dit ook niet dat de Litouwse autoriteiten hun verdragsrechtelijke verplichtingen niet nakomen en dat zij niet bij machte zijn om een passende bescherming te bieden aan betrokkene bij situaties van racisme, xenofobie of discriminatie. Daarnaast doet het gegeven dat een beperkt deel van de Litouwse bevolking geen voorstander is van de onbeperkte opvang van vluchtelingen of zich racistisch, xenofobisch of discriminerend uit ten opzichte vreemdelingen, niet concluderen dat het overgrote deel van de Litouwse bevolking racisme of geweldpleging ten aanzien van vluchtelingen zou steunen en dat de Litouwse overheidsdiensten niet de vereiste bescherming zouden kunnen bieden aan vreemdelingen die op het Litouwse grondgebied verblijven.

De betrokkene stelde tijdens het persoonlijk onderhoud bezwaar te hebben tegen een overdracht aan Litouwen omdat hij daar een negatieve beslissing heeft gehad. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het indienen van een verzoek om internationale bescherming niet automatisch impliceert dat men een gunstige beslissing ontvangt in de vorm van een verblijfstitel. Dat men een eventuele afwijzing van een verzoek om internationale bescherming op zeker moment het voorwerp kan uitmaken van een verwijderingsmaatregel en eventueel een bijhorende maatregel van bewaring, betekent bovendien niet automatisch een inbreuk op het artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en toont evenmin automatisch aan dat de Litouwse autoriteiten de minimumnormen inzake de asielprocedure en inzake de erkenning als vluchteling of als persoon die internationale bescherming behoeft, zoals die zijn vastgelegd in de Europese richtlijnen 2011/95/EU en 2013/33/EU, niet zouden respecteren.

Het loutere feit dat het verzoek om internationale bescherming van de betrokkene werd afgewezen betekent niet automatisch dat er sprake is van een “niet correcte of onmenselijke behandeling” of een automatische inbreuk op de bovenstaande internationale en Europese regelgeving. Betrokkene brengt met betrekking tot de overdracht naar Litouwen dan ook geen concrete gegevens aan die zouden kunnen wijzen op een eventuele schending van artikel 3 van het EVRM. Een loutere vrees daarvoor volstaat dus geenszins omdat deze niet gestoeld is op de eigen persoonlijke ervaring van de betrokkene. De betrokkene moet dus aantonen dat hij ernstige redenen heeft om te vermoeden dat hij in Litouwen een reëel risico loopt om te worden blootgesteld aan een behandeling die strijdig is met art. 3 van het EVRM. De door betrokkene aangehaalde reden, met name dat het door betrokkene ingediende verzoek om internationale bescherming in Litouwen werd afgewezen, kan dan ook niet beschouwd worden als een gerechtvaardigde reden om zich te verzetten tegen een overdracht naar Litouwen.

Op basis van de verklaringen van de betrokkene en de elementen van het dossier zijn er volgens ons geen redenen om aan te nemen dat de door de betrokkene voorafgaand aan zijn beschermingsverzoek in België in Litouwen ingediende verzoek niet op een objectieve en gedegen wijze aan de bovenvermelde standaarden werd getoetst. We zijn van oordeel dat het niet toekennen van internationale bescherming

aan de betrokkenen door de Litouwse instanties niet leidt tot de conclusie dat de procedure voor het bekomen van internationale bescherming in Litouwen in zijn geheel gekenmerkt wordt door systeemfouten zoals begrepen in artikel 3(2) van Verordening 604/2013.

Zoals reeds vermeld stemden de Litouwse autoriteiten op 26.09.2022 in met de terugname van de betrokkenen met toepassing van 18(1)d van Verordening 604/2013. Dit artikel stelt: “de lidstaat is verplicht...d) een onderdaan van een derde land of een staatloze wiens verzoek is afgewezen en die een verzoek heeft ingediend in een andere lidstaat of die zich zonder verblijfstitel ophoudt in een andere lidstaat, volgens de in de artikelen 23, 24, 25 en 29 bepaalde voorwaarden terug te nemen”. We verwijzen hieromtrent ook naar artikel 18(2) : “In de in lid 1, onder d), bedoelde gevallen, zorgt de verantwoordelijke lidstaat ervoor dat de betrokkenen, indien het verzoek alleen in eerste aanleg is afgewezen, een beroep kan doen of heeft kunnen doen op een daadwerkelijk rechtsmiddel overeenkomstig artikel 39 van Richtlijn 2013/32/EU”.

De instemming van Litouwen conform artikel 18(1)d toont aan dat het verzoek om internationale bescherming van betrokkenen werd afgewezen door de bevoegde autoriteiten in Litouwen. Het impliceert evenwel dat betrokkenen na overdracht aan Litouwen op hun grondgebied de mogelijkheid zal hebben om een nieuw verzoek om internationale bescherming in te dienen waarin de betrokkenen zijn actuele vluchtmotieven zal kunnen aanbrengen bij de autoriteiten van Litouwen. Indien betrokkenen beslist om een nieuw verzoek tot internationale bescherming in te dienen in Litouwen zal dit verzoek inhoudelijk onderzocht en behandeld worden door de bevoegde instanties in Litouwen. We benadrukken dat de autoriteiten van Litouwen de betrokkenen niet zullen verwijderen naar het land van herkomst of land van gewoonlijk verblijf zonder een volledig en gedegen onderzoek van het verzoek tot internationale bescherming. De betrokkenen zal daarbij gemachtigd zijn te verblijven in Litouwen in de hoedanigheid van verzoeker van internationale bescherming en de door de wet voorziene bijstand en opvang verkrijgen.

Middels het akkoord van 26.09.2022 hebben de Litouwse instanties te kennen gegeven dat ze verantwoordelijk zijn voor de behandeling van het verzoek van de betrokkenen, wat betekent dat in dit geval geen sprake is van (indirect) refoulement bij overdracht aan Litouwen. De Litouwse instanties verzoeken de betrokkenen over te dragen via de luchthaven van Vilnius. De Litouwse autoriteiten zullen tenminste 5 werkdagen vooraf in kennis worden gesteld van de overdracht van de betrokkenen. De betrokkenen zal na overdracht in Litouwen een nieuw verzoek kunnen indienen en nieuwe elementen kunnen aanvoeren. Er zijn geen redenen om aan te nemen dat dit verzoek niet op eenzelfde wijze zal worden behandeld en worden beoordeeld als volgende verzoeken van personen, die Litouwen niet verlieten.

Indien zou worden aangevoerd dat een overdracht van de betrokkenen aan Litouwen “indirect refoulement” impliceert merken we op dat Litouwen partij is bij het Verdrag van Genève betreffende de status van vluchtelingen van 1951, zoals gewijzigd bij het Protocol van New York van 1967 en bij het EVRM en dat er derhalve kan van worden uitgaan dat de Litouwse instanties zich houden aan hun internationale verplichtingen inzake “non-refoulement”. Het komt aan de betrokkenen toe aannemelijk te maken dat in Litouwen sprake is van aan het systeem gerelateerde tekortkomingen wat de procedure tot het bekomen van internationale bescherming en de opvangvoorzieningen betreft zodoende dat niet langer uitgegaan mag worden van het interstatelijk vertrouwensbeginsel.

We erkennen dat zowel het EHRM als het Hof van Justitie intussen stelden dat het interstatelijk vertrouwensbeginsel weerlegbaar is, maar enkel in een situatie dat de lidstaten niet onkundig kunnen zijn van het feit dat aan het systeem verbonden tekortkomingen inzake de procedure of de opvangvoorzieningen voor verzoekers in de verantwoordelijke lidstaat en die op feiten berusten aannemelijk maken dat de betrokken verzoeker van internationale bescherming een reëel risico loopt op een onmenselijke of vernederende behandeling in de zin van artikel 4 van het Handvest of artikel 3 van het EVRM in geval van overdracht aan de betrokken lidstaat.

We wensen hieromtrent tevens te verwijzen naar de uitspraak van het EHRM van 02.12.2008 in de zaak K.R.S. tegen het Verenigd Koninkrijk (nr. 32733/0810) waarin wordt gesteld dat in het geval van een risico op een met artikel 3 van het EVRM strijdige behandeling of op “refoulement” de betrokken verzoeker dit kan aanklagen bij de desbetreffende autoriteiten en zo nodig daarna bij het EHRM in het kader van regel 39 (voorlopige maatregelen) van de regels van het Hof. We weten dat het EHRM dit standpunt later en meer bepaald in geval van Griekenland wijzigde maar in dit geval van een overdracht aan Litouwen blijft de algemene regel staande. In deze optiek zijn we de mening toegedaan dat de betrokkenen klachten betreffende de procedure tot het bekomen van internationale bescherming dient in te dienen bij de daartoe bevoegde Litouwse instanties en zo nodig bij het EHRM wat betekent dat hier in beginsel geen taak is weggelegd voor de Belgische instanties.

Betreffende de verklaring van de betrokkene dat hij niet wenst terug te keren naar Zwitserland, wensen we te nogmaals benadrukken dat Litouwen, middels hun akkoord van 26.09.2022, de verantwoordelijke lidstaat is geworden om het verzoek om internationale bescherming van de betrokkene te behandelen. Dit impliceert dat de betrokkene geenszins dient terug te keren naar Zwitserland en dat zijn argumenten om zich te verzetten tegen een overdracht aan dit land in deze niet van toepassing zijn.

In een schriftelijke tussenkomst van de advocaat van betrokkene d.d. 07.10.2022 worden onze diensten op basis van verscheidene elementen verzocht om zich verantwoordelijk te verklaren voor de behandeling van het verzoek om internationale bescherming van betrokkene en om zijn dossier over te maken aan het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS). Alle aangevoerde argumenten in deze schriftelijke tussenkomst hebben betrekking op een mogelijke overdracht aan Duitsland en zijn in deze niet van toepassing aangezien Litouwen middels het akkoord van 26.09.2022 de verantwoordelijke lidstaat is geworden.

Een recente bron betreffende internationale bescherming in Litouwen is "Asylum, integration and irregular migration in Lithuania. Policy and practice at the edge of the European Union" (Anette Brunovskis, uitgegeven door FaFo Foundation, Noorwegen, 2017, een kopie wordt toegevoegd aan administratief dossier). Litouwen zette de Kwalificatie-, Procedure- en Opvangrichtlijnen in 2015 om in nationale wetgeving. In geval van beroep tegen een afwijzing van het beschermingsverzoek kan de verzoeker beroep doen op kosteloze rechtsbijstand (p. 18).

Het rapport meldt dat de levensomstandigheden in het enige opvangcentrum voor verzoekers voor internationale bescherming, gelegen in Pabrade, in het verleden voorwerp waren van kritiek. Volgens de auteur erkennen heden alle actoren, waaronder onder meer het Rode Kruis, dat op vlak van levensomstandigheden opmerkelijke vooruitgang werd geboekt en dat de faciliteiten en de levensomstandigheden verbeterd zijn (p. 18).

Het bovenvermelde rapport stelt dat verzoekers in de initiële fase van het verzoek, als ze nood hebben aan gezondheidszorgen, begeleid zullen worden naar de nodige consultaties en behandelingen. Alle verzoekers worden systematisch gescreend en verzoekers die als kwetsbaar worden beoordeeld zullen toegang krijgen tot medische en psychologische bijstand (p. 17).

Het rapport gaat in op wat het uitdagingen inzake het Litouwse beleid inzake asiel en internationale bescherming noemt, maar de bevindingen van dit rapport bieden geen aanleiding te besluiten dat personen die onder de bepalingen van Verordening 604/2013 aan Litouwen worden overgedragen per definitie in een situatie belanden die kan worden gelijkgesteld met een onmenselijke of vernederende behandeling in de zin van artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest. Het enkele feit dat opmerkingen kunnen worden gemaakt betreffende bepaalde aspecten in verband met de procedure tot het bekomen van internationale bescherming en opvang en behandeling van verzoekers in Litouwen is volgens ons onvoldoende om tot dit besluit te komen.

De berichtgeving over Litouwen in het meest recente rapport van Amnesty International ("Amnesty International report 2020/21: the State of the World's Human Rights", 07.04.2021, <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/3202/2021/en/>, een kopie wordt toegevoegd aan administratief dossier) leidt niet tot het besluit dat in geval van Litouwen niet kan worden uitgegaan van het interstatelijk vertrouwensbeginsel.

Het rapport van de UNHCR ("UN High Commissioner for Refugees, Progress Report 2018: Beyond Detention – A Global Strategy to support governments to end the detention of asylum-seekers and refugees - 2014-2019, February 2019, available at: <https://www.refworld.org/docid/5c9354074.html>, een kopie wordt toegevoegd aan administratief dossier) maakt ook melding van sommige tekortkomingen betreffende opvang van verzoekers om internationale bescherming. Er wordt echter ook gewag gemaakt van vooruitgang in de situatie. Er kan ons inziens dus niet van worden uitgegaan dat er sprake is van systematische tekortkomingen in de zin van artikel 3(2) van Verordening 604/2013.

We betwisten niet dat de genoemde rapporten kritische bemerkingen plaatsen bij onder meer de opvang en de procedures voor het bekomen van internationale bescherming in Litouwen, maar zijn van oordeel dat zij niet leiden tot de conclusie dat personen die onder de bepalingen van Verordening (EU) nr. 604/2013 aan Litouwen worden overgedragen, systematisch geen toegang krijgen tot de opvang en de procedure. Het wijzen op het feit dat in Litouwen, net zoals in andere lidstaten, problemen kunnen

voorkomen betreffende de behandeling van verzoeken om internationale bescherming en de opvang en begeleiding van verzoekers, leidt niet tot de conclusie dat de procedure tot het bekomen van internationale bescherming in Litouwen in zijn geheel wordt gekenmerkt door systeemfouten zoals begrepen in artikel 3(2) van Verordening (EU) nr. 604/2013 en dat personen die in het kader van Verordening (EU) nr. 604/2013 aan Litouwen worden overgedragen per definitie in een situatie belanden die kan worden gelijkgesteld met een onmenschelijke of vernederende behandeling in de zin van artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest.

De betrokken verklaarde tijdens het persoonlijk onderhoud van 08.09.2022 betreffende zijn gezondheidstoestand dat hij een maagzweer heeft en verder dat hij psychische problemen heeft en paranoïde is. Betrokkene gaf aan dat hij geen medicatie neemt en dat hij op 12.09.2022 een doktersafspraak heeft.

We wensen hier op te merken dat tot op heden door betrokkenen geen medische attesten of andere documenten betreffende zijn fysieke en mentale gezondheidstoestand werden aangebracht. Aldus werden er in het administratief dossier van betrokkenen geen concrete elementen aangebracht die aanleiding geven te besluiten dat redenen betreffende de gezondheidstoestand van betrokkenen een overdracht aan Litouwen verhinderen of dat de betrokkenen door overdracht aan de verantwoordelijke lidstaat vanwege redenen van gezondheid een reëel risico loopt op blootstelling aan omstandigheden die een schending vormen van artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest.

Verder zijn er ook geen aanwijzingen dat de betrokkenen in zijn hoedanigheid van verzoeker van internationale bescherming in Litouwen niet de nodige bijstand en zorgen zal kunnen krijgen indien nodig en zijn we van oordeel dat de kwaliteit van de medische voorzieningen in Litouwen van een vergelijkbaar niveau moeten worden geacht als deze in België.

Artikel 3 van het EVRM waarborgt niet het recht om op het grondgebied van een Staat te blijven louter om de reden dat die Staat betere medische verzorging kan verstrekken dan het land van herkomst en dat zelfs de omstandigheid dat de uitwijzing de gezondheidstoestand of de levensverwachting van een vreemdeling beïnvloedt, niet volstaat om een schending van deze verdragsbepaling op te leveren. Enkel in zeer uitzonderlijke gevallen wanneer de humanitaire redenen die pleiten tegen de uitwijzing dwingend zijn, hetgeen in voorliggende zaak niet blijkt, kan een schending van artikel 3 van het Europees Verdrag aan de orde zijn.

We wensen betreffende de gezondheidssituatie van betrokkenen ook te verwijzen naar artikel 32 van Verordening 604/2013, waarin voorzorgsmaatregelen worden voorzien. Met toepassing van dit artikel verstrekt de overdragende lidstaat informatie over bijzondere behoeften van de over te dragen persoon, die in bepaalde gevallen informatie over de fysieke en mentale gezondheidstoestand van die persoon kan omvatten. Het doel is dat na overdracht meteen de adequate medische verzorging of behandeling kan worden gegeven. Ook in het geval van de betrokkenen zal de nodige informatie betreffende zijn gezondheidstoestand door middel van de gemeenschappelijke gezondheidsverklaring ("common health certificate"), waar de nodige bijgevoegde stukken aan worden toegevoegd, aan de verantwoordelijke lidstaat worden overgemaakt. De betrokkenen maakt niet aannemelijk dat in zijn geval de verantwoordelijke lidstaat, eens geïnformeerd door middel van de gemeenschappelijke gezondheidsverklaring, er niet voor zal zorgen dat in de bijzondere behoeften zal worden voorzien. Verder verwijzen we in dit verband ook naar recente rechtspraak van het EHRM waarin bevestigd wordt dat de overdracht van volwassen alleenstaande asielzoekers, ongeacht of ze mannelijk dan wel vrouwelijk zijn, inclusief die asielzoekers die medische behandeling nodig hebben maar niet kritisch ziek zijn, geen aanleiding geeft tot een schending van artikel 3 van het EVRM (EHRM 4 oktober 2016, nr. 30474/14, Ali e.a. v. Zwitserland en Italië).

Verder merken we betreffende het arrest Hof van Justitie in zaak PPU C.K. v. Slovenië (C-578-16, 16.02.2017) op dat hierin gesteld wordt dat het niet kan worden uitgesloten dat de overdracht van een asielzoeker met een bijzonder slechte gezondheidstoestand voor de betrokkenen een reëel risico op onmenschelijke of vernederende behandeling in de zin van artikel 4 van het Handvest kan inhouden, ongeacht de kwaliteit van de opvang en de zorg die aanwezig zijn in de lidstaat die verantwoordelijk is voor de behandeling van zijn verzoek. We wensen echter te benadrukken dat dit arrest tevens ook duidelijk vermeld dat er sprake moet zijn van een reëel en bewezen risico op een aanzienlijke en onomkeerbare achteruitgang van de gezondheidstoestand van die asielzoeker bij overdracht en dat de autoriteiten van de betrokken lidstaat in dat verband moeten nagaan of de gezondheidstoestand van de betrokken persoon passend en voldoende kan worden beschermd door de in de Dublin III-verordening bedoelde voorzorgsmaatregelen te treffen. We merken op dat bovenstaande doet besluiten dat er in het

geval van betrokkenen geen sprake kan zijn van een onomkeerbare achteruitgang van zijn gezondheidstoestand bij overdracht aan Litouwen en dat er in de vorm van het “common health certificate” voorzien wordt in de nodige voorzorgsmaatregelen.

Tot slot maakte de betrokkenen tijdens het persoonlijk onderhoud geen gewag van andere concrete ervaringen, situaties of omstandigheden tijdens zijn verblijf in Litouwen die door de betrokkenen als een onmenselijke of vernederende behandeling in de zin van artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest werden ervaren of die volgens de betrokkenen wijzen op een risico op een schending van artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest.

Op basis van bovenvermelde argumenten en vaststellingen wordt besloten dat de betrokkenen niet aannemelijk maakt dat hij door een overdracht aan Litouwen een reëel risico loopt op blootstelling aan omstandigheden, die een inbreuk vormen op artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest.

Op basis van bovenvermelde argumenten wordt tevens besloten dat er geen grond is voor de behandeling van het verzoek om internationale bescherming door de Belgische instanties met toepassing van artikel 17(1) van Verordening 604/2013. Hieruit volgt dat België niet verantwoordelijk is voor de behandeling van het verzoek om internationale bescherming, dat aan de Litouwse autoriteiten toekomt met toepassing van artikel 51/5 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en artikel 18(1)d van Verordening 604/2013.

De betrokkenen is niet in bezit van de in artikel 2 van de wet van 15.12.1980 bedoelde binnenkomstdocumenten.

Bijgevolg moet de betrokkenen het grondgebied van België verlaten, evenals het grondgebied van de staten die het Schengenacquis ten volle toepassen(3), tenzij hij (zij) beschikt over de documenten die vereist zijn om er zich naar toe te begeven binnen de 10 (tien) dagen en dient hij (zij) zich aan te bieden bij de bevoegde Litouwse autoriteiten (4). [...]

1.6. Op 15 februari 2023 treft verweerde een beslissing tot verlenging van de overdrachtstermijn voor de Dublintransfer. Ter terechtzitting stelt de verzoekende partij dat zij hier tegen geen beroep heeft ingediend of zal indienen.

2. Over de rechtspleging

In het proces-verbaal van de terechtzitting werd het volgende opgenomen:

“De voorzitter besluit, op grond van de mondelinge uiteenzetting van de verzoekende partij en het daarbij neergelegde stuk, dat kan worden afgestapt van het vermoeden van vertrek waarnaar werd verwezen in de beschikking die het voorwerp uitmaakt van het verzoek om te worden gehoord en dat dient te worden aangenomen dat de verzoekende partij thans nog in België verblijft. De verwerende partij heeft hierbij geen opmerkingen of bezwaren. Waar de voorzitter opmerkt dat onmiddellijk kan worden overgegaan tot een behandeling ten gronde, zijn partijen het hiermee eens en bepleiten zij elk hun standpunt.”

3. Onderzoek van het beroep

3.1. In een enig middel werpt verzoeker onder meer de schending op van artikel 3 van het EVRM en van artikel 4 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (hierna: het EU-Handvest).

Hij betoogt als volgt:

“En l’espèce, la Lituanie ne peut être considéré comme l’Etat responsable du traitement de la demande d’asile de la partie requérante en raison des défaillances systémiques dans la procédure d’asile et d’accueil lituanienne, ainsi qu’en raison de l’absence d’une prise en charge adaptée de la partie requérante au vu de sa situation de vulnérabilité accrue.

A. Situation de vulnérabilité accrue du requérant et nécessité d’obtenir une garantie individuelle d’une prise en charge adaptée en cas de retour en Lituanie

Avant tout, il y a lieu d’insister sur le fait que la partie requérante se trouve dans une situation de vulnérabilité accrue, en raison de ses problèmes médicaux et de son profil psychologique fragile, de son

orientation sexuelle (faisant partie de la communauté LGBT), ainsi qu'en raison des mauvais traitements qui lui ont été infligés en Lituanie, et durant l'ensemble de son parcours d'exil, notamment liés à son orientation sexuelle, et de son parcours d'exil éprouvant.

Le requérant souffre de problèmes médicaux importants : il a un ulcère à l'estomac depuis longtemps et souffre d'un problème pulmonaire. Il est à présent traité médicalement en Belgique pour ses problèmes, mais n'a reçu aucun soins médicaux lors de son passage en Lituanie.

En outre, le requérant présente un profil psychologique fragile. Il présente d'importants troubles psychologiques suite aux pressions psychologiques subies en Allemagne et suite à l'homophobie dont il a souffert en Lituanie. Il est à présent suivi au niveau psychologique en Belgique et est sur liste d'attente pour un suivi psychiatrique, mais n'a pas pu bénéficier de suivi psychologique adéquat en Lituanie.

Le requérant a été contraint de fuir la Géorgie en juin 2019 et a entrepris un parcours d'exil éprouvant. Il est parti vers la Turquie, avant d'arriver en Ukraine où il est resté 3 mois. Il a ensuite quitté l'Ukraine, il est arrivé en Biélorussie où il est resté 3 mois et est ensuite parti en Lituanie. Par la suite, il est retourné en Biélorussie pendant plusieurs mois et ensuite, lorsque les frontières de l'Union européenne ont rouvert (celles-ci étant fermées à cause de la crise sanitaire liée au Covid-19), il est parvenu à retourner en Lituanie et a échappé à une tentative de renvoi vers la Biélorussie.

Lors de son passage en Lituanie, le requérant a souffert d'homophobie, il avait une amie transsexuelle et ils ont tous les deux été agressés. Le requérant a en outre été contraint de vivre dans des conditions de vie désastreuses, les demandeurs de protection internationale étaient détenus en surnombre dans des containers. Il n'a reçu aucun soins médicaux, ni traitement psychologique adéquat lors de son passage en Lituanie.

Il a quitté la Lituanie début 2022, dans la perspective d'aller en Ukraine en soutien au peuple ukrainien, le départ étant prévu à partir de Berlin. Le requérant est ainsi passé par la Pologne et le Danemark avant d'arriver en Allemagne. Lors de son passage en Allemagne, le requérant a été intercepté par la police et contraint d'introduire une demande de protection internationale, qui a été rejetée. Par ailleurs, il a subi de mauvais traitements : il a été harcelé par des personnes d'origine géorgienne en raison de son orientation sexuelle. Pour cette raison, il a demandé de changer de centre, mais cela lui a été refusé. Il était ainsi contraint de vivre dans un climat d'insécurité important, étant entouré de géorgiens qui le harcelaient. En outre, dans le cadre de sa demande d'asile, il lui avait été refusé d'avoir un interprète russe.

Il est ensuite parti en Suisse où il est resté un mois, avant de quitter la Suisse et de venir en Belgique, via l'Allemagne. Lors de son passage en Suisse, le requérant a subi des mauvais traitements infligés par les agents de sécurité, en raison de son orientation sexuelle (homophobie) et son ami a également été maltraité. En outre, il a été contraint de vivre dans des conditions de vie désastreuses.

Au vu de tous les éléments qui précèdent, le requérant se trouve ainsi dans une situation de vulnérabilité accrue et il convenait aux autorités belges d'obtenir de la part des autorités lituaniennes la certitude qu'une prise en charge adaptée de la partie requérante sera mise en place, avant de prendre la décision de renvoyer la partie requérante vers la Lituanie. Pourtant, force est de constater que cela n'a pas été fait en l'espèce, et qu'en procédant de la sorte, les autorités belges se sont rendues coupables d'une violation de l'article 3 de la CEDH (voir infra, point C).

B. Crise sanitaire liée au Covid-19

En outre, il convient d'insister sur le fait que la crise sanitaire due au COVID-19 est sans précédent, qu'elle exige des mesures exceptionnelles pour éviter que les demandeurs d'asile ne soient exposés au virus et que ceux-ci ne mettent également en danger une autre population.

Pour ces raisons, dès le 17 mars 2020, le gouvernement a pris des mesures drastiques et contraignantes dans l'intérêt général afin de limiter le risque de propagation de l'épidémie de COVID-19, virus particulièrement transmissible. Ces mesures adoptées dans l'intérêt général sont édictées par l'arrêté ministériel du 23.03.2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du virus : elles prévoyaient notamment que les personnes sont tenues de rester chez elles et qu'il est interdit de voyager hors de la Belgique.

Plus de deux ans plus tard, la pandémie de COVID-19 sévit encore actuellement dans l'ensemble du monde. Les mesures strictes visant à combattre ce fléau et à préserver la santé publique - comprenant notamment la distanciation sociale, les réflexes d'hygiène et de lavage de mains, et la limitation des voyages - sont toujours en vigueur en Belgique.

Depuis les derniers mois, le virus est actuellement à nouveau présent et le nombre de nouveaux cas augmente à nouveau (notamment avec les variants Delta, Omicron et récemment Centaure) ainsi que les nouvelles admissions à l'hôpital. La Belgique s'était retrouvée confrontée à une « quatrième vague »3, laquelle exerçait une pression significative sur ses hôpitaux et laquelle a poussé les autorités à adopter à nouveau des mesures plus strictes (télétravail obligatoire, restrictions en ce qui concerne l'accès aux commerces, aux événements sportifs et culturels...)4- Récemment, il y a à nouveau eu une nouvelle augmentation des cas de contaminations, durant les mois de juin et juillet 2022. Ces éléments attestent du sérieux de la menace.

Dans ce contexte, il est clair qu'un éventuel transfert du requérant vers un autre pays européen va tout à fait à l'encontre de l'objectif dicté par ces mesures visant à préserver la santé publique.

Au-delà des exigences de confinement, la responsabilité collective et individuelle qui nous pousse à faire le maximum pour éviter la propagation du virus appelle à éviter les voyages, moteurs de la propagation. Il en va donc de la santé mondiale de limiter la propagation du virus et donc les déplacements.

Actuellement, la Lituanie, comme le reste de l'Europe, traverse une crise sanitaire sans précédent due à l'épidémie du virus Covid-19. Sur le plan sanitaire, le respect des directives de l'OMS qui recommande des mesures pour limiter les risques d'exportation et d'importation du COVID-19 s'oppose clairement à tout transfert.

Il y a quelques mois, la Lituanie atteignait son pic de contaminations. Après une chute des cas de contamination durant les mois de mai-juin, le nombre de cas de contamination est à nouveau en hausse depuis le mois de juillet.

En outre, les conséquences de la pandémie de COVID-19 sont particulièrement préoccupantes en Lituanie au vu de la faiblesse de son système de soins de santé, des mauvaises conditions d'hygiène dans les lieux d'hébergement pour migrants et demandeurs d'asile, et de l'afflux massif de demandeurs d'asile en Lituanie en juillet 2021 (voir infra).

Cette crise sanitaire frappe très violemment la Lituanie et plonge le pays dans une crise sanitaire, économique et sociale sans précédent qui ne fait qu'amplifier à l'extrême une situation qui était déjà très gravement problématique pour les demandeurs de protection auparavant.

L'Office des Étrangers se devait de prendre en compte ces informations essentielles avant d'adopter toute décision de transfert en application du Règlement Dublin III. En effet, il lui appartenait de s'informer sur les conséquences concrètes que cette crise sanitaire sans précédent entraîne sur le système d'asile et d'accueil en Lituanie.

A cet égard, la décision attaquée n'aborde aucunement la crise sanitaire liée au Covid-19.

En ne tenant pas compte de la crise du Covid-19, la partie adverse viole son devoir de diligence et son obligation de motivation, violant ainsi le prescrit de l'article 62 de la loi du 15.12.1980 et les articles 2 et 3 de la loi du 29 juillet 1991.

La Belgique devait sur cette base, en vertu de son pouvoir discrétionnaire conformément à l'article 17, §1 du Règlement Dublin III, se déclarer responsable du traitement de la demande de protection internationale de la partie requérante.

C. Traitements inhumains et dégradants en violation de l'article 3 CEDH en cas de retour en Lituanie - Conditions d'accueil des demandeurs d'asile et traitement des demandes d'asile problématiques en Lituanie

La partie requérante attire Votre attention sur l'arrêt « Tarakhel et autres contre la Suisse » rendu par la Grande Chambre de la Cour européenne des droits de l'homme le 4 novembre 2014, développé ci-après. La cour a notamment établi que « l'on ne saurait écarter comme dénuée de fondement l'hypothèse d'un

nombre significatif de demandeurs d'asile privés d'hébergement ou hébergés dans des structures surpeuplées dans des conditions de promiscuité, voire d'insalubrité ou de violence ».

Les lignes directrices dégagées dans cet arrêt concernent tant les conditions d'existence des demandeurs d'asile dans le pays de destination pendant la procédure d'asile que la possibilité pour eux d'y bénéficier « des garanties suffisantes permettant d'éviter qu'un demandeur d'asile ne soit expulsé, directement ou indirectement, dans son pays d'origine sans une évaluation, sous l'angle de l'article 3 de la Convention, des risques qu'il encourt ».

Aussi, l'article 3.2 alinéa 2 du Règlement Dublin III établit que « lorsqu'il est impossible de transférer un demandeur vers l'État membre initialement désigné comme responsable parce qu'il y a de sérieuses raisons de croire qu'il existe dans cet État membre des défaillances systémiques dans la procédure d'asile et les conditions d'accueil des demandeurs, qui entraînent un risque de traitement inhumain ou dégradant au sens de l'article 4 de la charte des droits fondamentaux de l'Union européenne, l'État membre procédant à la détermination de l'État membre responsable poursuit l'examen des critères énoncés au chapitre III afin d'établir si un autre État membre peut être désigné comme responsable. »

La Belgique ne peut en effet, en vertu du règlement Dublin III et de la jurisprudence européenne, transférer un demandeur d'asile vers un Etat où il risque de subir des traitements contraires à l'article 3 de la CEDH, en raison des défaillances systémiques dans la procédure d'asile et les conditions d'accueil des demandeurs.

Or, tel est le cas en Lituanie, comme il ressort des articles et rapports récents dont des extraits sont reproduits infra - contrairement à ce qu'il est soutenu dans la décision litigieuse (pièce 1), dans laquelle il n'est pas opéré d'analyse objective, impartiale et individualisée des informations disponibles sur le sujet.

Etant donné que l'article 3 de la Convention européenne des droits de l'homme est absolu, un transfert vers la Lituanie, considérée par la Belgique comme pays responsable, est impossible en l'espèce.

Dans l'arrêt « Tarakhel contre Suisse » susmentionné, au sujet du renvoi de demandeurs d'asile, en l'espèce vers l'Italie, dans le cadre du Règlement Dublin, la Cour affirme à cette occasion que « en tant que catégorie de la population 'particulièrement défavorisée et vulnérable', les demandeurs d'asile ont besoin d'une 'protection spéciale' au regard de cette disposition ». La Cour conclut que « si les requérants devaient être renvoyés en Italie sans que les autorités suisses aient au préalable obtenu des autorités italiennes une garantie individuelle concernant, d'une part, une prise en charge adaptée à l'âge des enfants et, d'autre part, la préservation de l'unité familiale, il y aurait violation de l'article 3 de la Convention ».

Le Conseil du Contentieux des Etrangers l'a rappelé dans un arrêt du 30.06.2015 (n°148.906) : « 3.4.2. A cet égard, conformément aux enseignements de la Cour européenne des droits de l'homme dans l'arrêt Tarakhel c. Suisse du 4 novembre 2014, dès lors que l'on se trouve en présence d'un demandeur particulièrement vulnérable dont le transfert est projeté vers un pays - en l'occurrence, l'Espagne - dont le système d'accueil des demandeurs d'asile ne présente pas, en tant que tel, de défaillances systémiques, mais dont certaines failles dans la prise en charge des demandeurs d'asile et dans l'accès à la procédure d'asile ont néanmoins été constatées (Voir arrêt n°133 559 du 20 novembre 2014 et 141 810 du 25 mars 2015), il appartenait à la partie défenderesse de faire preuve de prudence et de s'entourer de garanties individuelles quant à la prise en charge des intéressés avant de prendre sa décision ».

Il faut donc avoir égard à la certitude qu'une prise en charge adaptée à la partie requérante sera mise en place en Lituanie, notamment au vu de sa situation de vulnérabilité accrue - ce qui n'a aucunement été fait en l'espèce.

La Belgique doit donc, avant d'envoyer la partie requérante vers la Lituanie, obtenir des autorités lituaniennes une garantie individuelle concernant une prise en charge adaptée de la partie requérante (voir supra).

Sans garanties individuelles, il y aurait violation de l'article 3 de la CEDH au vu des conditions d'accueil des demandeurs d'asile et des migrants en Lituanie.

Le requérant souligne effectivement qu'il ressort d'informations générales que la situation en Lituanie en matière de conditions d'accueil réservées aux demandeurs d'asile et le traitement de leurs demandes

d'asile est totalement dramatique et que dès lors, un renvoi vers la Lituanie du requérant serait susceptible d'engendrer une violation de l'article 3 de la CEDH précitée. La partie adverse a fait une lecture partielle des informations disponibles à ce sujet.

Par conséquent, la décision litigieuse n'est pas adéquatement motivée, en violation de l'article 62 de la loi du 15.12.1980 et des articles 2 et 3 de la loi du 29 juillet 1991.

En effet, l'on peut considérer qu'il existe des défaillances graves, systémiques impliquant un risque pour le requérant d'être soumis à des traitements inhumains et dégradants en cas de renvoi en Lituanie.

Un article particulièrement éclairant sur la question est celui publié par le site Medium.com, « AYS SPECIAL : Refugees do not find a home in Lithuania » du 18.06.20117.

Cet article, qui reprend en grande partie un témoignage, relate que depuis la fin mai 2017, seulement 300 personnes ont été relocalisées en Lituanie, bien que le pays s'était engagé à accepter 1.105 personnes originaires de Syrie, d'Irak et d'Erythrée. Et pour celles qui ont été effectivement relocalisées en Lituanie, nombreuses sont celles qui s'enfuient rapidement (selon les médias, 80%), n'y voyant aucun futur possible.

Il est également fait référence à l'étude effectuée par Eurostat, selon laquelle la Lituanie est parmi les pays de l'Union européenne les moins populaires pour l'introduction d'une demande d'asile⁸. Il y a de nombreuses raisons pour l'impopularité de la Lituanie parmi les demandeurs d'asile, notamment du fait que ce pays est en crise, avec environ 3 millions d'habitants et avec un salaire moyen parmi les plus bas de l'Union européenne.

Cet article rappelle que la Lituanie est l'un des pays les moins multiculturels en Europe, et que de nombreux Lituaniens ne sont pas ouverts à l'idée d'accueillir des réfugiés. Selon une étude, 46% des Lituaniens sont en complet désaccord avec le fait de laisser des demandeurs d'asile entrer dans leur pays - contrairement à ce que soutient la partie adverse dans la décision litigieuse (pièce 1), soutenant qu'il n'y aurait qu'une proportion limitée de la population lituanienne qui se montrerait fermée et raciste à l'égard des demandeurs d'asile. Ils les perçoivent comme une menace pour l'économie lituanienne, mais également pour leur sécurité et la culture nationale. Ainsi, en cas de retour en Lituanie, le requérant risque de subir des traitements racistes et d'exclusion (d'avantage accentués par son appartenance à la communauté LGBT).

En outre, d'après le « Migration Integration Policy Index », La Lituanie est l'un des plus mauvais élèves en ce qui concerne ses politiques d'intégration.

Au vu des éléments précités et des informations générales détaillées ci-dessous, faisant état de la situation catastrophique actuelle en Lituanie pour les demandeurs de protection internationale, il convient que les autorités belges se déclarent responsables de l'examen de la demande de protection internationale du requérant en vertu de l'article 3, § 2, et/ou de l'article 17, § 1, du Règlement Dublin III.

Effectivement, contrairement à ce que soutient la partie adverse, l'ensemble de ces lacunes (relevées ci-dessous) constituent des défaillances graves, systémiques impliquant un risque pour le requérant d'être soumis à des traitements inhumains et dégradants en cas de renvoi en Lituanie.

A. Contexte : afflux massif de migrants mi-2021

Vers le milieu de l'année 2021, des milliers de demandeurs d'asile, trompés et instrumentalisés par les autorités biélorusses, se sont retrouvés bloqués à la frontière entre la Biélorussie et la Lituanie. En plus de subir des conditions de vie très difficiles et dégradantes, ces personnes ont subi des violences et des traitements inhumains aux mains des autorités biélorusses, qui les ont contraintes à traverser illégalement la frontière vers la Lituanie.

En réaction, les autorités lituaniennes ont présenté ces demandeurs d'asile comme des armes des autorités biélorusses, représentant une menace à la sécurité nationale, et les ont empêchés d'entrer sur le territoire de l'Union européenne, en violation du principe de nonrefoulement.

Le 02.07.2021, le gouvernement lituanien a proclamé une situation d'urgence en raison de « l'afflux massif d'étrangers ».

Le 13.07.2021, le parlement lituanien a adopté une série de réformes de la législation sur le statut légal des étrangers, visant à restreindre le droit d'asile, justifiées par la situation d'« état d'urgence » (notons que cet état d'urgence est encore en vigueur à l'heure actuelle et a été officiellement prolongé jusqu'au 16 décembre 2Q2021 - voir infra). Le 10.08.2021, le parlement a à nouveau modifié la loi. Ces réformes ont mené à de nombreuses violations des droits humains, incluant le non-respect du principe de non-refoulement, des expulsions collectives, le refus d'accès à l'asile, des détentions arbitraires, des traitements inhumains et le déni du procès équitable et du recours effectif.

En août 2021, sur instruction du Ministre de l'Intérieur, la police des frontières lituanaises a commencé à refouler massivement les demandeurs d'asile se présentant à la frontière. D'après Amnesty International, entre août 2021 et juin 2022, les autorités lituanaises avaient refoulé illégalement des demandeurs d'asile au moins 10.023 fois.

Toujours selon Amnesty International, avant le mois d'août 2021, les autorités lituanaises avaient enregistré l'entrée sur leur territoire d'au moins 4.000 demandeurs d'asile. Ceux-ci ont quasiment tous été détenus dans des structures surpeuplées pendant de longues périodes.

B. Défaillances structurelles dans la procédure de protection internationale lituanienne

Les modifications législatives apportées durant l'été 2021, suite à la proclamation d'une situation extraordinaire (état d'urgence), visaient notamment à restreindre l'accès au droit d'asile et à la protection internationale.

1. La restriction d'accès à la procédure d'asile

Le chapitre X de la loi relative au statut juridique des étrangers, tel qu'il est encore rédigé à l'heure actuelle, prévoit en son article 14012 que les demandes d'asile des personnes entrées illégalement sur le territoire ne peuvent être prises en considération. Par exception, le State Border Guard Service peut accepter une telle demande d'asile compte tenu de la vulnérabilité du demandeur et d'autres circonstances spécifiques.

Les autorités ont refusé de prendre en considération des demandes d'asile sur base de cette disposition et ont traité les demandeurs d'asile concernés comme des « migrants irréguliers », les exposant à un risque de refoulement vers leur pays d'origine.

A cet égard, Amnesty International dénonce ce qui suit :

“Data provided by the Lithuanian Ministry of Interior show that the number of those able to access asylum under these conditions has been extremely limited. For instance, only 15 applications have been accepted at the Lithuanian Embassy in Minsk, Belarus, including from nationals of Syria, Iraq, Cuba and Russia.

In full disregard of Lithuania's obligations under international and EU law, these measures attempted to legalise, under the auspices of national legislation, the practice of pushbacks, i.e. summary expulsions at the border without any individual assessment of protection needs of people affected or other procedural guarantees. Pushbacks are always illegal under both international law and EU legislation. They violate the right to seek asylum and the prohibition against collective expulsions, and breach the non-derogable legal principle of non-refoulement, which absolutely prohibits transferring anyone to a territory where they would be at real risk of persecution, torture and other ill-treatment, or other serious human rights violations. The principle of nonrefoulement is a customary rule of international law. It is also enshrined in a number of human rights treaties to which Lithuania is a state party, including the UN Refugee Convention of 1951, International Covenant on Civil and Political Rights, European Convention on Human Rights, and UN Convention Against Torture.”

L'European Council on Refugees and Exiles (ECRE) relève également dans le même sens:

“These legislative changes and practices create preconditions for the collective expulsion of asylum seekers (also known as “pushbacks”), i.e., return at the border without an assessment of the individual circumstances of the person. Such push-backs result in no possibility to apply for asylum (except for the theoretical possibility to apply at border crossing points); no individual decision being taken; and no possibility of appeal against the decision. >4s such, these policies and practices may give rise to violations of the principle of non-refoulement laid down in Article 33 of the 1951 Refugee Convention, Article 3 of the

European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (the ECHR), Articles 1, 4 and 19(2) of the EU Charter of Fundamental Rights (CFREU). It should be noted that Lithuania has already lost a case before the European Court of Human Rights (ECtHR) concerning the refusal of entry and expulsion of asylum applicants to Belarus (ECtHR ruling of 11 December 2018 in the case of M.A. and Others v. Lithuania (Petition No 59793/17)). In this ruling, the Court concluded that the refusal to allow the applicants to lodge their applications for asylum and their expulsion to Belarus without examination of their applications constituted a violation of Article 3 of the ECHR (§ 115). Although Article 33(2) of the 1951 Convention provides for the possibility of exceptions to the application of the principle of nonrefoulement on grounds of national security, neither Article 3 of the ECHR nor Article 4 of Protocol 4 to the ECHR provides justifiable grounds for not applying the principle of non-refoulement in emergency situations or other special cases.

From the perspective of EU law, although the Asylum Procedures Directive (APD) allows Member States to require the application for international protection in a specific designated place (Article 6(3)), such a requirement cannot prejudice the obligation to ensure effective access to asylum. In the absence of objective possibilities to apply at a border control post (such as when border crossing points are tens of kilometres away), such a theoretical possibility may be ineffective.

This practice may give rise to the risk of breaches of the prohibition of collective expulsion stipulated in Article 4 of Protocol 4 to the ECHR and Article 19 of the CFREU. 13 /As the ECtHR ruled on 8 July 2021 in the case Shahzad v. Hungary, the situation of foreigners crossing the border irregularly and pushed back to the external side of the border fence falls within the scope of the prohibition of collective expulsion under Article 4 of Protocol 4. The Court took into account the limited access to transit areas and the fact that there was no formal procedure accompanied by relevant safeguards guaranteeing the individual admission of people in such circumstances, and found that effective means of legal entry were not ensured. Accordingly, the expulsion of foreigners without examining their personal circumstances, and without enabling them to put forward arguments against expulsion was recognised as collective and, therefore, in violation of the Protocol. 15 The Court reiterated that decisions refusing entry taken as part of a wider policy of not receiving applications for international protection from persons presenting themselves at the border and pushing them back, are in violation of international law.”

En février 2022, la Cour administrative suprême de Lituanie (Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas) a saisi la Cour de Justice de l'Union européenne de plusieurs questions préjudiciales quant à la conformité des dispositions légales adoptées durant l'été 2021, et notamment de l'article 140 précité, au droit de l'Union.

Dans un arrêt récent du 30.06.2022 (affaire C-72/22 PPU), la Cour de justice a répondu que l'article 140 est contraire au droit de l'Union, et en particulier à l'article 18 de la Charte des droits fondamentaux (droit d'asile) et aux articles 6 et 7, § 1er, de la directive 2013/32. La Cour a considéré que :

« 63 Il convient dès lors de constater que l'application d'une législation nationale, telle que l'article 140, paragraphe 1, de la loi sur les étrangers, prévoyant qu'un ressortissant d'un pays tiers se trouvant en situation de séjour irrégulier serait, de ce seul fait, privé, après son entrée sur le territoire lituanien, de la possibilité de présenter ou d'introduire une demande de protection internationale, empêche, par conséquent, ledit ressortissant de jouir effectivement du droit consacré à l'article 18 de la Charte.

64 De telles modalités d'accès à la procédure d'examen d'une demande de protection internationale prévues à l'article 14012, paragraphe 1, de la loi sur les étrangers ne sauraient être regardées comme respectant les exigences fixées à l'article 6 et à l'article 7, paragraphe 1, de la directive 2013/32.

65 Certes, selon l'article 6, paragraphe 3, de la directive 2013/32, les États membres peuvent exiger que les demandes de protection internationale soient introduites en personne et/ou en un lieu désigné. Toutefois, ainsi que le relève M. l'avocat général au point 75 de ses conclusions, les États membres ne sauraient exercer cette faculté d'une manière qui empêche, en pratique, ces ressortissants ou certains d'entre eux, d'introduire leur demande ou de l'introduire « dans les meilleurs délais ». L'interprétation contraire méconnaîtrait l'objectif de la directive 2013/32 consistant à garantir un accès effectif, aisément et rapidement à la procédure d'octroi de protection internationale et porterait gravement atteinte à l'effet utile du droit de solliciter l'asile, que l'article 7 de cette directive reconnaît à tout ressortissant de pays tiers.

66 Il ne saurait en aller différemment lorsque l'accès d'un ressortissant d'un pays tiers à la procédure visée à l'article 6 de la directive 2013/32 peut tout de même être assuré par l'utilisation d'un pouvoir

discrétionnaire, prévu à l'article 140, paragraphe 2, de la loi sur les étrangers, permettant à l'autorité responsable d'accepter d'examiner une demande de protection internationale en raison de la vulnérabilité du demandeur ou d'autres circonstances exceptionnelles. »¹⁶

La Cour a ajouté que :

« le fait d'invoquer de manière générale des atteintes à l'ordre public ou à la sécurité intérieure causées par l'afflux massif de ressortissants de pays tiers ne permet pas de justifier, au titre de l'article 72 TFUE, une disposition, telle que l'article 140 de la loi sur les étrangers, qui conduit à priver - de facto - le ressortissant d'un pays tiers en séjour irrégulier dans un État membre du droit de soumettre une demande de protection internationale sur le territoire de cet État membre ».

Toutefois, malgré cet arrêt récent de la CJUE, il ne peut être exclu à ce stade que les autorités lituaniennes continuent de faire application de la disposition litigieuse (l'article 140) : d'une part, nous ne disposons pas à ce stade d'informations quant aux conséquences que cet arrêt aurait eues au niveau national en Lituanie ; d'autre part, les autorités lituaniennes ont encore, récemment, refoulé un groupe de demandeurs d'asile cubains en violation d'un ordre de la Cour européenne des droits de l'homme, violation rapportée comme suit par Amnesty international :

*"In at least one case, Lithuanian authorities pushed back a group of Cuban asylum-seekers in direct violation of a decision of the European Court of Human Rights (ECtHR) that specifically prohibited their removal from Lithuania. According to the Sienos Group, local activists that have assisted people in distress at the borders of Lithuania, the Cuban asylum-seekers had been shuttled back and forth via pushbacks at least eight times at the Lithuania-Belarus border before the court decision.⁵² In the course of these pushbacks, members of the Cuban group suffered injuries and were stranded in the forests in freezing temperatures, without food or water.⁵³ On 8 April 2022, the ECtHR issued a legally- *binding⁵⁴ order for interim measures under Rule 39, ruling that the group should not be removed from Lithuania.⁵⁵ In complete disregard of the ECtHR order, Lithuanian border guards pushed the Cuban nationals back to Belarus on 9 April."*

Outre cet obstacle légal à la procédure d'asile, les autorités lituaniennes usent de divers « moyens de pression » et de manœuvres déloyales et contraires au droit d'asile. Tel que protégé par le droit européen et international, pour encourager les demandeurs d'asile à renoncer à leur demande et à retourner dans leur pays d'origine. Ces pratiques comprennent notamment :

- la détention pendant de longues périodes, dans des conditions inhumaines et dégradantes (voir infra) ;
- le harcèlement, l'intimidation, les menaces et insultes racistes ;
- l'obtention de la signature sur un formulaire de retour volontaire, en soumettant ce formulaire en lituanien sans assistance d'un interprète et en prétendant qu'il s'agit d'un document relatif à la procédure d'asile ;
- la coopération avec les autorités consulaires des pays d'origine des demandeurs d'asile et l'organisation de rencontre des demandeurs avec ces autorités contre leur volonté.

A cet égard, Amnesty International relève ce qui suit :

"The pressure exerted by authorities has had some results. According to figures provided by Lithuanian authorities, 456 returns were carried out in 2021, out of which 400 were characterized as voluntary. As of 29 May 2022, Lithuania had removed another 624 foreigners, with 599 of the returns labelled as voluntary. The pressure to return "voluntarily" has caused immense psychological stress for many people in detention who are forced to choose between remaining in a situation of abuse or returning to face persecution and violence.

Many people are deciding whether to return to their country of origin while experiencing conditions that may be so dire as to leave little if any alternative to return - conditions resulting from the practices, actions and policies of the Lithuanian authorities and taken with the apparent intention of forcing the departure of people from its territory. A return under such coercive conditions and in the context of intimidation and harassment can never be considered voluntary. Depending on individual circumstances, such returns may amount to breaches of the prohibition of refoulement and collective expulsion."

Ces pratiques constituent une restriction importante de l'accès à la procédure d'asile et correspondent dès lors à un déni d'accès à la procédure d'asile pour les demandeurs d'asile arrivant en Lituanie.

2. L'absence d'une procédure effective, impartiale et équitable

Concernant la procédure d'asile en tant que telle, à considérer que le requérant y ait accès -ce qui n'est aucunement garanti (voir supra) - il convient de souligner que celle-ci n'est ni effective, ni impartiale, ni équitable.

Premièrement, soulignons l'absence d'une autorité décisionnelle indépendante et impartiale :

"Lithuanian legislation allows the Migration Department during situations of "emergency" to impose custodial measures on asylum-seekers and decide in the first instance on their asylum claims. From July to December 2021, the Migration Department also decided in the second instance on appeals against the department's own decisions on asylum. It was only with appeals in the third instance that asylum-seekers had access to an independent authority, a local Administrative Court. That appeal had no suspensive effect, however, in practice enabling the Migration Department to forcibly return an asylum-seeker before any independent authority could assess their appeal. In addition, this procedure denied the possibility to appeal in the last instance to the Supreme Administrative Court of Lithuania. Introduced in summer 2021, this procedure was eventually abandoned at the end of the year given the obvious shortcomings in terms of independence of the decision-making authorities and due process rights for asylum-seekers. "

"The amendments to the Aliens Law of 13 July 2021 restrict the right of asylum seekers to appeal to an independent authority, i.e., a court, against a decision to refuse asylum. They further limit the effect of the appeal, removing the suspension of implementation of the appealed decision and practical access to legal aid

First, the amendments introduce a new pre-trial complaint procedure (amendment of Article 136 of the Aliens Law and new Articles 1351 and 1352), which provides that an appeal against a decision not to process an asylum application or to refuse asylum may be lodged with the Migration Department within 7 days of the date of notification of the decision to the foreigner. Second, such an appeal does not suspend the enforcement of the decision. This pre-trial appeal procedure is not tied to the state of emergency or extraordinary situation, and applies in all cases as mandatory, thus, should the person choose to appeal then the appeal must be lodged as described above.

This new regime may not ensure effective legal remedy as required by Article 13 of the ECHR, and Article 47 of the CFREU (right to effective judicial protection, which is an essential part of the rule of law),²¹ and Article 46(5) and (6) of the APD. (...)

Given that asylum seekers may be automatically detained (as mentioned above) and that the possibility of restricting procedural rights (contacts with refugee assistance organisations, including those offering legal aid, interpretation services, etc.) is envisaged, the possibilities for asylum seekers to appeal against a decision can become quite theoretical. This regulation is also not in line with the case law of the ECtHR, which requires individuals to be provided with sufficient information about their situation to be able to use appropriate means to substantiate their complaints and to use interpretation and legal aid services, i.e. the measure must be effective in practice and not theoretical and illusory (the ruling of 22 September 2009 in the case Abdolkhani and Karimnia v. Turkey, Petition No 30471/08, § 115; M.S.S. v. Belgium and Greece [DK], 2011, §§ 301-304 and 319)."

Il ressort de ce qui précède que tant la première décision relative à la demande d'asile que le recours (en degré d'appel) se trouvaient entre les mains d'une seule et même autorité administrative, le Département Migration, sans réelle possibilité d'accès à un recours effectif devant une juridiction impartiale.

Depuis janvier 2022, les recours contre les décisions de première instance du Département Migration peuvent être soumis directement aux juridictions locales, tandis qu'un ultime recours peut être introduit auprès de la Cour suprême administrative.

Toutefois, malgré cette amélioration, le processus d'évaluation de la demande d'asile d'une personne est toujours entaché d'autres obstacles juridiques et pratiques qui privent les demandeurs de protection internationale de toute possibilité effective de bénéficier d'une procédure d'asile équitable (voir ci-dessous).

Deuxièmement, en ce qui concerne l'assistance juridique, celle-ci est prévue en théorie mais est entachée d'obstacles et de restrictions en pratique.

En théorie, les demandeurs de protection internationale ont le droit d'être assistés par un avocat dans le cadre des procédures devant les autorités d'asile et dans le cadre des recours contre les décisions de ces autorités. S'ils n'ont pas les moyens financiers de payer les services d'un avocat, ils ont le droit d'avoir une aide juridique garantie par l'Etat.

Cependant, il convient de souligner qu'en ce qui concerne les demandeurs d'asile et les migrants, les services d'aide juridique sont gérés par le Département Migration et non pas par le ministre de la justice comme pour les autres personnes. Dès lors, l'autorité statuant sur les demandes de protection internationale est également celle qui sélectionne et rémunère les avocats qui sont amenés à contester les décisions émises par cette autorité. Les avocats sélectionnés dans ce cadre signent un contrat avec le Département Migration, dans lequel le Département Migration est considéré comme le 'client' de l'avocat. Ces contrats sont conclus pour une durée de 6 mois, mais peuvent être résiliés unilatéralement par le Département Migration sans aucune justification²¹. Cette situation s'avère être problématique en ce qu'elle génère des conflits d'intérêts, comme le souligne un avocat travaillant dans le cadre de l'aide juridique :

"in most cases the service provider avoids appealing against the Migration Department's asylum decisions or stepping up legal protection for aliens for fear of losing the procurement of legal services organised by the Migration Department and whose asylum decisions are being appealed because the main contract with one of the service providers shall be re-awarded each year following a renewed tendering procedure."

Par ailleurs, les services fournis par les avocats dans le cadre de l'aide juridique présentent également de graves carences en termes de qualité en raison du manque de ressources financières et humaines :

"A lawyer from another law firm, noted that "three law firms won the initial tender for asylumseekers in 2018, but that was when there were only 300 migrant arrivals per year. We were one of the three, but when the migrants were not anymore 300 [per year], but 4,000, we were sure we would not be able to provide good quality legal services for the same price. If you have 4,000 cases, you need more funding and to hire more people in your law firm. So, we got out, and so did another company. Eventually, only one law firm was left. ""

Amnesty international conclut comme suit en ce qui concerne ce système d'aide juridique, entaché de multiples irrégularités :

"Article 16 of the 1951 Geneva Convention on Refugees establishes that a refugee "shall enjoy in the Contracting State in which he has his habitual residence the same treatment as a national in matters pertaining to access to the Courts, including legal assistance." Instead, Lithuania has created a parallel legal aid system for matters of asylum and migration which is marred by a lack of impartiality and independence, and carries the risk of creating a conflict of interest for lawyers representing people in asylum and migration matters. (...) within this system state-sponsored lawyers abstain from defending the rights of asylum-seekers and migrants, or even act against them."

En conséquence, les graves problèmes suivants se présentent : les demandeurs d'asile qui se trouvent en détention - à savoir, la quasi-totalité des demandeurs d'asile en Lituanie (voir infra) - n'ont pas l'opportunité de s'entretenir en privé avec leur avocat et n'ont pas de possibilité de les contacter ; certains demandeurs d'asile ont constaté que leur avocat agissait contre leurs intérêts au cours des auditions ; après l'interview et l'adoption d'une décision, les demandeurs d'asile n'ont pas l'occasion de rencontrer leur avocat et se trouvent ainsi sans aucune aide ni assistance pour introduire un recours ; les demandeurs de protection internationale ne bénéficient pas non plus de l'assistance d'un interprète pour comprendre les décisions rédigées en lituanien. Tous ces éléments empêchent les demandeurs d'asile de comprendre le contenu de leur dossier, la procédure et les décisions prises à leur égard.

Dans son rapport, Amnesty International dénonce ce qui suit, soulignant la violation du droit à un procès équitable :

"These claims are entirely consistent with the findings of the Lithuanian Parliamentary Ombudsman, at least one member of the Lithuanian parliament, and other organisations with continuous access to detention facilities. A survey conducted by the Lithuanian Red Cross, found that 96% out of 150 surveyed detainees did not know who the state-sponsored legal aid lawyer representing them was. The survey found that foreigners "do not even receive a copy of the court decisions from the lawyer representing them,

let alone acquaintance with such decision'. Referring to domestic legislation establishing that a lawyer should notify and provide access to all procedural documents related to a case to the people they are representing, the Red Cross concluded that "it is likely that [legal aid] providers do not fulfil this obligation towards the foreigners they represent."

6.3 DISREGARD FOR DUE PROCESS

Lithuanian authorities have actively exploited the lack of oversight from judicial reviews of detention and a compromised legal aid system to implement practices that amply disregard due process and deprive asylum-seekers and migrants of any real chance to assert their rights. Multiple testimonies included information about numerous violations of due process in asylum, detention and return proceedings

Rather than effectively examining the claims of people seeking asylum, including by enabling them to present all relevant evidence, officials appeared to deal with cases in a superficial and prejudicial way - often bypassing procedural safeguards - in order to secure decisions against the applicants. As a representative of Diversity Development Group reported to Amnesty International, "When people started arriving from Belarus, the Immigration Department labelled these people as illegals to be deported, not people worth asylum."

Amnesty International has documented serious shortcomings in the way asylum and deportation proceedings were conducted or information was gathered, interpreted, translated, or processed."

La Croix-Rouge lituanienne fait les constats suivants :

"At least 28 monitoring reports in the second half of the year recorded one or more aspects related to migration procedures: (1) lack of information in the language you understand on legal status, general procedures (including appeal, deadlines, the procedures for submitting documents, contact details, etc.); (3) lack of access to state-guaranteed legal aid or private legal counsel; (4) misleading information on the rights and obligations of asylum seekers; (5) the assistance of interpreter and quality of interpretation; (6) prejudice, pressure to return voluntarily or rejection of the asylum application, etc.

Most of the foreigners monitored were not informed or were not sufficiently informed about who were the lawyers representing them or which migration officer was in charge of their case. As mentioned in the previous sections of the report, some migrants did not have the means of communication (phone, access to e-mail) to make contact, as there were restrictions on communication in the accommodation places. There were cases where foreigners claimed to have lodged an asylum application but when they asked for further information, they found out that their applications were not registered. Following the intensive and accelerated processing of asylum applications, in late summer and early autumn, the lack of information on the MD decisions in a language people could understand was recorded in almost all reports"

Troisièmement, de manière plus générale, en ce qui concerne le déroulement de la procédure d'asile, il convient de souligner les graves manquements suivants :

- *Les autorités ne préviennent pas les demandeurs d'asile à l'avance de leur entretien, ce qui les empêche de se préparer pour celui-ci. Les auditions durent entre 15 à 30 minutes, ce qui ne laisse pas suffisamment de temps aux demandeurs pour expliquer correctement leur demande d'asile. En outre, des problèmes techniques et une mauvaise traduction réduisent encore davantage les chances des demandeurs de pouvoir défendre leur dossier correctement.*
- *Il est courant que les autorités saisissent les téléphones des demandeurs pendant leur détention et les gardent même lorsque les demandeurs expliquent qu'ils disposent de preuves sur leur téléphone.*

Amnesty International relate un exemple où le Département Migration avait saisi le passeport original du demandeur et a ensuite affirmé que ce demandeur n'avait pas coopéré au motif qu'il n'avait pas remis son passeport original :

"In another case, "Coman" was denied release from detention based on the Migration Department's argument to a regional court that he had not produced his passport at the time he sought asylum, allegedly "proving" he had been uncooperative. In fact, at that time, the Migration Department was holding his passport. "Coman"'s statements to the court that he had given his passport to the Migration Department authorities were deemed not credible. Weeks later, when he requested that the Migration Department

provide information about the whereabouts of his passport, they confirmed in writing that they had it in their possession.

(...)

Amnesty International has reviewed the Migration Department's reply sent via email to "Coman" and it confirmed that the passport and other documents were in fact in the department's possession. Subsequently, "Coman" appealed the decision to the Supreme Court and in May 2022 was granted a new hearing to consider the matter.

"I asked the judge to ask the representative of the Department of Immigration [whether] my passport is with them or not. And she answered yes, his original passport is with us. And I told her then why in the previous court [decision] it was written that I did not hand [them] a passport. At the end, when she felt trapped, she claimed that my asylum file is closed, that I did not appeal the first refusal. That is not true, I appealed the decision. But now they are quickly closing your asylum file before you complete a year in detention, they are afraid that you will go out after the year. ""

- *les demandeurs ne sont pas assistés par un interprète pour lire les décisions les concernant et ne sont ainsi pas en mesure de comprendre le contenu de ces décisions.*

Les éléments qui précèdent permettent de conclure, qu'en cas de retour en Lituanie, le requérant sera vraisemblablement confronté à des obstacles - légaux ou pratiques - l'empêchant d'introduire une demande de protection internationale qui sera effectivement prise en compte par les autorités lituaniennes. Soulignons que même dans l'hypothèse où il parviendrait à introduire formellement une demande d'asile, il ne bénéficiera aucunement de garanties procédurales essentielles, de sorte que sa procédure ne sera aucunement impartiale, effective et équitable, en violation notamment des articles 13 de la CEDH, 18 et 47 de la Charte de l'UE et 16 de la Convention de Genève relative au statut des réfugiés.

Par ailleurs, le requérant risque d'être immédiatement placé en détention dès son arrivée en Lituanie, en vue de son expulsion.

Partant, en cas de transfert vers la Lituanie, le requérant court un risque réel et avéré d'être soumis à des traitements inhumains et dégradants en violation des articles 3 de la CEDH et 4 de la Charte de l'UE, ainsi qu'en violation du principe de non-refoulement.

C. Conditions d'accueil des demandeurs d'asile dans le centre de détention de Pabrade et dans les autres lieux de détention (centres/postes de garde-frontières et zones de transit) + NON-RESPECT DU PRINCIPE DE NON-REFOULEMENT

Le site Detention Project met en évidence la problématique des détentions de migrants et demandeurs d'asile en Lituanie, dans sa fiche Lithuania Immigration Detention Profile, dernièrement mise à jour en mai 201929, ainsi que les excès en matière de détention de demandeurs d'asile en Lituanie.

A titre d'exemple, en juillet 2015, la Cour Suprême de Lituanie a condamné l'Etat à payer plus de 6000 euros de compensation à deux enfants afghans, qui ont été détenus après avoir traversé la frontière illégalement, et ce malgré le fait qu'ils aient indiqué être âgés respectivement de 14 et 17 ans et qu'ils souhaitaient obtenir une protection quant aux menaces qu'ils ont subies dans leur pays d'origine³⁰. Ils ont été placés dans une prison d'hommes adultes, pendant trois mois, où ils ont été abusés et humiliés :

« In July 2015, the Supreme Court ordered Lithuania to pay more than 6,000 EUR in compensation for violating the rights of two minor Afghan refugees. Detained by the State Border Guard while crossing the Lithuanian border in April 2013, the two minors were placed in a remand prison alongside adult men for three months, where they suffered abuse and humiliation. »

1. Lieux de détention

a. Centre de détention spécialisé de Pabrade

Il y a un centre de détention spécialisé en Lituanie : le centre de détention de Pabrade (également connu sous le nom de Centre d'enregistrement des étrangers – Foreigners Registration Centre). Il s'agit d'un centre surpeuplé, où les conditions sont précaires et l'usage disproportionné de la force est courant :

« The country has one dedicated detention centre, the Pabrade Detention Centre (also known as the Foreigners Registration Centre), which is located north-east of Vilnius. The facility has attracted widespread criticism in recent years due to its poor conditions, repeated allegations of disproportionate use of force, and over-crowding. (...) » (nous soulignons)

L'article de Medium.com, « AYS SPECIAL : Refugees do not find a home in Lithuania » indique que le centre de détention lituanien spécialisé (i.e. le centre de Pabrade) est situé dans un village isolé, à seulement quelques mètres d'une base de l'OTAN.

Les résidents se plaignent des bruits des canons, des avions et des hélicoptères, expliquant que leurs enfants pleurent quand ils voient les défilés des troupes dans leurs habits militaires. De nombreux résidents parlent également de nombreux réveils en raison des bruits ou de leurs cauchemars en raison de la proximité de cet environnement qui leur rappelle inévitablement ce qu'ils ont fui dans leur pays d'origine.

Ils ont ainsi l'impression que la localisation du centre n'est pas anodine, mais plutôt une demande publique d'être le plus reculé possible, dans une atmosphère militaire afin d'augmenter la douleur de ces personnes et les décourager à rester en Lituanie.

b. Autres lieux de détention : centres/postes de garde-frontières et zones de transit

En outre, il est également question de détention des demandeurs d'asile étrangers aux points de passage frontaliers (unités du Service national des gardes-frontières - State Border Guard Service. SBGS) et dans des zones de transit pendant un délai pouvant aller jusqu'à 28 jours - qui constituent des détentions arbitraires :

« In addition to the Pabrade centre, non-citizens who apply for asylum at the border and are subject to accelerated asylum procedures may be held at border crossing points and in transit zones for up to 28 days. According to the UNHCR, the border procedure may fall short of international standards because it does not have sufficient safeguards against unlawful or arbitrary detention. According to the ombudsman, the State Border Guard Service oversees 70 facilities where non-citizens may be detained in the course of border procedures.

(...)

Various international bodies have criticised these border procedures. In 2018, the UN Human Rights Committee (HRC) expressed concern regarding the detention of asylum seekers at the border for up to 28 days in unsuitable conditions and without judicial remedies to challenge their detention. The committee urged Lithuania not to unlawfully or arbitrarily detain asylum seekers at the border. » (nous soulignons)

2. Conditions de détention dans la législation lituanienne sur l'immigration

Dans la fiche Lithuania Immigration Detention Profile, dernièrement mise à jour en mai 201935, il est rapporté que la Lituanie a révisé en profondeur sa législation sur l'immigration au cours des dernières décennies, y compris en introduisant des motifs supplémentaires pour la détention de non-ressortissants.

La loi sur l'immigration actuellement applicable est La loi sur le statut juridique des étrangers (istatvmas dél uzsienieciu teisinės padėties), adoptée en 2004.

Cette loi n'empêche pas la détention d'enfants.

L'article 113 de cette loi détermine les cas dans lesquels une personne (non-ressortissante) peut être mise en détention, notamment lorsqu'elle est entrée sur le territoire de manière illégale.

L'article 113, 2), indique qu'une personne (non-ressortissante) peut être placée en détention dans l'attente de son expulsion ou de son transfert si elle fait obstacle à la procédure ou si l'on estime qu'il y a risque qu'elle s'enfuit - ces hypothèses sont interprétées largement en pratique, ce qui donne lieu à une pratique abusive de mises en détention.

En outre, cet article est fréquemment appliqué aux personnes renvoyées en Lituanie sur base du Règlement Dublin - tel serait le cas du requérant. Le fait qu'un demandeur d'asile ait précédemment quitté

la Lituanie et y soit retourné est un motif suffisant, selon les autorités lituaniennes, pour estimer qu'il y a un risque que cette personne s'enfue et justifie ainsi une détention :

«Article 113(2) is frequently applied to persons returned to Lithuania based on the EU Dublin Regulation. If an asylum seeker has previously left Lithuania and subsequently been returned to the country based on the Dublin Regulation, or if they admit in an initial interview that their destination country was another member state, it is deemed sufficient to establish a risk of absconding. »

Par ailleurs, il convient de tenir sérieusement compte des RÉFORMES LÉGISLATIVES SUITE À L'AFFLUX MASSIF DE MIGRANTS EN JUILLET 2021, par lesquelles a notamment été instaurée la détention automatique des demandeurs d'asile traversant illégalement les frontières vers le territoire lituanien (article 140 de la loi sur le statut juridique des étrangers).

Ces dispositions dérogatoires du droit commun seraient justifiées - selon les autorités lituaniennes - par l'état d'urgence que connaît le pays. Cet état d'urgence est encore en vigueur à l'heure actuelle et a été officiellement prolongé jusqu'au 16 décembre 2022.

Dans son arrêt récent du 30.06.2022 (affaire C-72/22 PPU), la Cour de justice de l'UE a jugé que l'article 8, § 2 et 3, de la direction 2013/33 s'oppose à cette législation (article 140) qui prévoit qu'en cas de déclaration de l'état de guerre ou de l'état d'urgence ou en cas de proclamation d'une situation d'urgence en raison d'un afflux massif d'étrangers, un demandeur d'asile peut être placé en rétention au seul motif qu'il se trouve en séjour irrégulier sur le territoire de cet État membre (voir supra).

Toutefois, malgré cet arrêt récent de la CJUE, il ne peut être exclu à ce stade que les autorités lituaniennes continuent de faire application de la disposition litigieuse (l'article 140) : d'une part, nous ne disposons pas à ce stade d'informations quant aux conséquences que cet arrêt aurait eues au niveau national en Lituanie ; d'autre part, les autorités lituaniennes ont encore, récemment, refoulé un groupe de demandeurs d'asile cubains en violation d'un ordre de la Cour européenne des droits de l'homme, ce qui témoigne à tout le moins d'une certaine défiance vis-à-vis des juridictions supranationales (voir supra).

En outre, les modifications législatives de l'été 2021 prévoient la prolongation automatique de la période de détention - qui était initialement de 28 jours maximum - pour une période de 6 mois, en cas de déclaration de l'état de guerre ou de l'état d'urgence ou en cas de proclamation d'une situation d'urgence en raison d'un afflux massif d'étrangers. Le Département Migration peut prolonger la détention pour une nouvelle période de 6 mois.

L'European Council on Refugees and Exiles (ECRE) relève ce qui suit à cet égard :

ce the amendments to the Aliens Law of 13 July 2021 also stipulate that the decision on accommodation pending admission to the territory is made by an authorised official of the State Border Guard Service (Article 79 (1)), so the actual detention is applied by a non-judicial decision. There is no possibility to challenge such a decision in court provided in the Aliens Act, nor does it provide for judicial review of such a decision. Automatic de facto detention based on the decision of an administrative authority without an effective opportunity to challenge the decision or for its judicial review is not in line with the requirements set out in Article 47 of the CFREU, the RCD (Article 9 (3)), the APD (Article 26(2)) and international law. See for example ECtHR case law under Article 5 (e.g. ruling of 21 November 2019 in the case Z.A. and others v. Russia, Petition Nos. 61411/15, 61420/15, 61427/15 and 3028/16) (DK), § 146).

It should be noted that the absence of a formal detention order does not alter the fact that the applicants are de facto detained, if the circumstances so indicate, and a procedure of this type does not meet the requirements of the case law of the ECtHR. In such circumstances, the Court did not consider that the vulnerable applicants could have lodged a complaint against the lawfulness of the detention, which had not been formalised in any form of decision, for prompt judicial review, and therefore, found a violation of Article 5(4) of the ECHR (ECtHR ruling of 2 March 2021 in the case R.R. and Others v. Hungary, Petition No 36037/17, §§91, 97-98)."39

*Partant, les demandeurs d'asile et les personnes considérées comme des migrants illégaux sont détenus sur la base de décisions administratives pour une période pouvant aller jusqu'à un an.*40

3. Conditions de détention en pratique - nombreuses violations relevées dans le rapport d'octobre 2021 de l'Ombudsman du Seimas

Concernant les conditions dans les centres de détention, Amnesty International fait état de situations épouvantables ainsi que de conditions inhumaines et dégradantes :

« In both the centres where access was granted, refugees and migrants were held in abysmal conditions of detention, and in a state of fear due to the highly militarized environment and management of the facilities. People had spent months surrounded by walls, fences, and barbedwire, and guarded in very intrusive ways by armed military personnel and dogs.

Both centres - one of which is a modular container park, the other a former prison - are profoundly inadequate, especially for prolonged periods of detention.

For several months in late 2021 and early 2022, the centres were severely overcrowded. The number of people placed in centres was significantly in excess of the maximum capacity, as highlighted, among many other issues, in a report published in January 2022 by Lithuania's Seimas Ombudsperson after a visit to Kybartai FRC: "Material conditions of accommodation of foreign nationals in Sector A of the Kybartai ARC (significantly less than the established minimum living space per person; lack of private space; lack of furniture, equipment and other inventory; extremely strict restrictions on movement; lack of personal and environmental hygiene; insufficient sanitation, lack of cleanliness and hygiene in the common use areas, inadequate ventilation, etc.) are equivalent to inhuman or degrading treatment prohibited under the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment.

(...)As also highlighted in the January 2022 report by Lithuania's Seimas Ombudsperson, the facilities present various structural shortcomings, starting with the glaring absence of or limited access to adequate toilets and bathrooms - with people forced to walk in the open air to reach toilets or hot water, even at night and during Lithuania's long and punishing winters Overall, there is a conspicuous lack of privacy, both in cells/rooms and in the bathrooms. People held in the centres complained about the quality of the water supplied by taps, and about the lack of cooking facilities. "

Amnesty International relève en outre que, dans les centres de détention, les personnes ne bénéficient pas d'un accès adéquat aux soins de santé - or, le requérant requiert pourtant indispensable des soins médicaux et un suivi psychologique, en raison notamment du manque de ressources et de personnel médical et de professionnels de la santé mentale, alors que les conditions de détention sont de nature à avoir des effets nuisibles sur leur santé, y compris leur santé mentale, et leur bien-être.

Médecins Sans Frontières rapporte ce qui suit quant à l'absence d'accès à des soins de santé, notamment au niveau de la santé mentale :

"MSF teams have witnessed the physical and mental health distress caused by detention," says Georgina Brown, MSF's country representative in Lithuania. "People do not have access to a fair asylum process and there is no specialised support for psychiatric disorders or survivors of torture and sexual violence."

(...) European Union migration policies aimed at restricting migration and expanding detention have a detrimental impact on people's mental health and wellbeing. Between January and March 2022, MSF's psychologists treated 98 patients, 60 per cent of whom had anxiety related complaints. Most of these patients stated that their anxiety was related to the conditions of detention. Uncertainty and limited access to legal aid are also cited as major stressors.

(...) Conditions of detention are inadequate to respond to the health and protection needs of people who are seeking safety. Many also report degrading treatment and violence by the guards managing the two detention facilities where MSF works. In March, an MSF nurse witnessed State Border Guards violently wrestle to the ground and handcuff a psychiatric patient before putting him in isolation.

"He was locked into solitary confinement in the cell," says the MSF nurse. "I requested to enter his cell, but I was refused entry. In the cell there was a sharp object—he harmed himself immediately following his return to [detention]."

Par ailleurs, le rapport d'Amnesty International fait état d'usage excessif de la force et d'actes de torture et de mauvais traitements par les gardes à l'égard des personnes détenues :

"Given the heightened state of frustration of people arbitrarily detained and subjected to other human

rights violations, it is hardly surprising that people held in the Lithuanian detention centres sometimes engaged in protests. Detainees claimed the protests were conducted in a way that did not pose a threat to the safety of guards or others. Many people interviewed by Amnesty International painted a disturbing picture of how authorities reacted to such demonstrations. They described instances where border guards, particularly in Medininkai, used force to punish people who had engaged in peaceful protests, and committed acts of collective punishment meting out abuse to other detained people who had not participated.

The testimonies, collected through separate interviews, were consistent in describing the SBGS guards, at times together with a squad of anti-riot officers belonging to the Public Security Service committing acts against people which amount to torture or other ill-treatment. These include kicks and beatings, sometimes with batons or other weapons; the use of pepper spray and the release of multiple electric charges through taser guns; forcing individuals to remain handcuffed and in stress positions for extended periods of time; withholding food as a form of punishment as well as the placement in isolation for several days of individuals perceived by the guards as “troublemakers ; (...)

Operators working for independent organizations in detention centres have confirmed that they have also collected multiple testimonies describing ill-treatment by guards against detainees, including leaving people on the ground with their hands tied for unnecessarily long periods of time, withholding food, and putting people in isolation in a cold room - again, as forms of punishment against people who had participated in protests or attempted to escape.”

Le 02.03.2022, un raid d'un squad anti-riot a été mené au centre Medininkai suite à une manifestation de personnes détenues. Des détenus témoignent des menaces, des coups, des actes de torture qu'ils ont subis :

"As I was on the ground, they kicked me on my tummy, and said I should lie on the ground. [The guard] put his foot on my head and wanted to handcuff me. Then a lady [officer] said: "This is not the guy". She was trying to fish the guys who did the protest. In Medininkai it is the same thing. Every time they call the special forces, who treat us badly. Each time there s a protest, they beat us off, they take some of us away... When the special forces come, they hit you with the rifles' handle. They say: 'You have to obey!' and they kick you. They point guns at people, and they make the sound, 'click, click', as if they are opening the secure [i.e. releasing the safety], like if they are going to shoot you. They make you lie down, they check you, and if you do a mistake, they kick you. They drag you from the bed and put you on the ground. Sometimes they drag you from the upper bed of a bunk bed, directly to the ground, and you smash on the floor."

Si cette intervention était particulièrement brutale, elle est loin d'être un fait isolé :

"The indiscriminate use of anti-riot equipment was on full display in a video circulated in April 2022, showing a guard using pepper spray against a young child who was watching from the window.

(...)“The two centres where MSF is present are heavily militarised contexts, where people have restricted movement and are under the constant scrutiny of SBGS, who use violent approaches to deescalation, including tasers, pepper spray and the use of dogs for intimidation.

(...)Acts of abuse mark the daily lives of many detainees, including in other detention centres. Kybartai FRC had special secure cells, a typical feature of a prison, which have been routinely used as disciplinary cells. People placed in the secure cells are isolated from the rest of the detainees and cannot access the courtyard or other common areas. The management at Kybartai FRC confirmed that people can be locked in cells if they have violated internal regulations, but declined to provide Amnesty International access to those regulations. It is therefore unclear on what specific grounds such isolation would be ordered, and whether such grounds could include actions reflecting the legitimate exercise of human rights, such as freedom of expression and assembly, including the right to protest. Indeed, some of the people detained in Kybartai said that people can be placed in isolation simply for speaking out about the conditions of detention.”

MSF relève à cet égard :

"Members of the LGBTQI+ community are particularly exposed to discrimination and state detention conditions have severely impacted their mental wellbeing. I tried several times to kill myself without success," a detainee who identifies as a member of the LGBTQI+ community told MSF."

La détention automatique et prolongée des demandeurs d'asile dans des centres surpeuplés avec des conditions d'hygiène déplorables, l'usage excessif et injustifié de la force par les gardes, parfois accompagnés d'unités anti-émeutes, le recours courant à l'isolement, la privation de nourriture, les traitements et humiliations dégradants et discriminatoires, à caractère raciste et/ou sexuel, couplés avec l'accès insuffisant aux soins médicaux et de santé mentale (que requiert indispensablement le requérant), constituent indéniablement des actes de torture et des traitements inhumains et dégradants contraires aux articles 3 de la CEDH et 4 de la Charte de l'UE.

Enfin, il y a lieu de conclure, concernant les conditions de détention, en soulignant les nombreuses violations relevées par l'Ombudsman du Seimas dans son rapport d'octobre 2021⁴⁸ (qui reprennent certains manquements graves relevés ci-dessus).

L'Ombudsman du Seimas (parlement monocaméral de la république de Lituanie) a pour mission de visiter les lieux de détention - centre de détention de Pabrade et autres lieux de détention : postes de garde-frontières du Service national des gardes-frontières (State Border Guard Service, SBGS) et zones de transit - afin d'y contrôler les conditions de détention.

Dans un rapport d'octobre 2021, il dénonce les nombreuses violations suivantes concernant les lieux d'hébergement temporaire des étrangers (« places of temporary accommodation of foreigners »), en ce compris les postes de garde-frontières du Service national des gardes-frontières (State Border Guard Service, SBGS) et les zones de transit :

a. Le fait que la restriction de la liberté des migrants, qui a duré en moyenne quarante jours sans que les conditions matérielles d'accueil, l'hygiène, les vêtements et chaussures adaptés aux conditions climatiques, et le droit à l'intimité ne soient octroyés et garantis de manière adéquate, équivaut à un traitement inhumain ou dégradant interdit par la Convention contre la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants ;

Concernant les conditions matérielles précaires, notamment le manque d'hygiène, l'Ombudsman du Seimas relève notamment ce qui suit dans son rapport :

"3.2.1. the majority of foreigners at SBGS border guard stations, including minors and other vulnerable persons, were accommodated under temporary accommodation conditions, i. e. with 6 to 12 people living in one tent, and several dozens of foreigners living in hangars set up in the SBGS Druskininkai border guard station and the SBGS Kabeliai border guard station. The rest of the people were allowed to stay in the office premises and garages of the SBGS border guard stations;

3.2.2. most tents (including hangars) leak rainwater which accumulates inside of the tents, so they felt humid. Sleeping mattresses and bed linen was wet on rainy days. The interviewed to many people feeling the symptoms of cold;

(...)

3.2.5. There are showers and toilets set up in containers (prefabricated houses) in places of temporary accommodation of foreigners in SBGS units, but they are shared by men and women; locks in some toilets were broken; showers were separated by curtains, which does not ensure privacy; the interviewed women said they did not feel safe. Moreover, hygiene requirements were not ensured in these sanitary facilities, there were cracked sink pipes, some shower heads were broken;

3.2.6. The number of toilets and showers installed in places of accommodation of foreigners was disproportionately low compared to the number of people accommodated in these places. People living there said they did not have cleaning supplies, thus they were not able to clean the facilities and to take care of their hygiene themselves. Foreigners and SBGS officials said that there was only enough hot water for 4-5 persons to take a shower with an hour wait for water to warm up for others to shower. (...)

3.2.7. premises of former schools and orphanages, where foreigners were temporarily accommodated, were in poor condition: mold was observed in many places, windows were boarded up, the premises could not be ventilated, there was a lack of toilets, washrooms and showers;

(...)

3.2.10. foreigners accommodated in premises of former schools and orphanages were not provided with hygiene items and cleaners, clothes, thick blankets; there was a shortage of hot water, while tap water was brownish and had a bad smell. There was a shortage of drinking water;

(...)

3.2.12. there were 10-30 people accommodated in the premises (rooms) of former schools and orphanages, some of them slept in corridors.

(...)

3.2.14. the majority of foreigners had spent an average of forty days at the premises of former schools, orphanages and SBGS units set up for temporary accommodation under detention conditions;

(...)

3.2.17. the accommodation of foreigners, including vulnerable persons, in fenced areas without the right to free movement which was not even ensured within that area where they stayed (for example, in the building of the former Linkmenys school) for over a month is equivalent to detention, but even the minimum requirements which the installation of detention premises is subject to have not been met. It should also be noted that people were kept in fenced areas under these conditions for a month or more without any court ruling."⁴⁹ (nous soulignons)

b. La violation de l'obligation de garantir une alimentation adéquate dans les lieux d'hébergement temporaire des étrangers basés dans les unités du Service national des gardes-frontières (State Border Guard Service, SBGS) - les personnes n'y recevant que des rations de nourriture sèches (conserves) pendant plus de 30 jours - équivaut à un traitement inhumain ou dégradant interdit par la Convention contre la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants;

c. La violation du droit des étrangers d'avoir accès aux soins de santé disponibles : de nombreuses personnes n'ont pas bénéficié d'un examen médical initial, mauvaise organisation des tests Covid-19 et mauvaise gestion des cas détectés, les personnes devaient prendre elles-mêmes en charge les frais de certains services médicaux et médicaments, manque de personnel médical et d'ambulances : "some persons did not receive an initial health examination immediately, thus failing to diagnose their health problems for a long time, testing foreigners for COVID-19 (coronavirus infection) and accommodation of untested persons was not organized responsibly in all places of temporary accommodation, foreigners were asked to pay for some personal health care services and medicines themselves, there was a lack of personal health care specialists and ambulances to ensure all the needs of foreigners for emergency medical care, the Seimas Ombudsman concludes that the right of foreigners to the highest available health care was not adequately guaranteed"⁵⁰ (nous soulignons)

d. Les procédures d'évaluation de la vulnérabilité des étrangers (enfants, LGBTQ+, personnes malades, personnes ayant été victimes de viol, de tortures ou de sévères violences psychologiques, physiques ou sexuelles, etc.) ainsi que d'identification de leurs besoins spéciaux dans leur hébergement temporaire ne sont pas claires et uniformes, ayant pour conséquence que les besoins spéciaux et droits de ces personnes vulnérables ne sont aucunement sauvagardés dans les lieux d'hébergement et il n'y a aucune assistance psychologique dans ces lieux d'hébergement ; Que le requérant présente précisément un profil extrêmement vulnérable et qu'il fait partie de la communauté LGBT ;

ainsi l'Ombudsman du Seimas parvient à la conclusion que les conditions dans les lieux d'hébergement temporaire des étrangers sont inhumaines et dégradantes ;

A cet égard, l'Ombudsman du Seimas relève notamment que l'évaluation de la vulnérabilité des personnes ne se fait qu'en inspectant visuellement la personne, que de nombreuses personnes considérées comme vulnérables ont été contraintes de vivre plus de 30 jours dans des conditions ne rencontrant nullement leurs besoins, qu'il n'y a aucune assistance psychologique prévues dans ces structures, ni aucune forme d'éducation pour les enfants :

« 6.2.1. according to SBGS officials, they perform an initial assessment of a person's vulnerability by visually inspecting the person and interrogating him/ her. No other vulnerability assessment is performed. The interviewed officials said that they identified families, minors, pregnant women and people with disabilities as vulnerable persons. Vulnerability for possibly suffered violence or belonging to sexual minorities has not been assessed. Also, a person's vulnerability due to his or her belonging to some ethnic group has not always been assessed.

(...)

6.2.4. at the time of the inspection, there were aliens classified as vulnerable persons in places of accommodation of foreigners who had lived in conditions that did not meet their special needs for 30 days or more. Minors, pregnant women, the elderly, people with chronic illnesses or long-term health problems, including asthma, diabetes, epilepsy, also minors with Down syndrome, cerebral palsy, a minor diagnosed with schizophrenia, persons with obvious physical disabilities (e.g., a person without an arm) were set up

in tents and garages that have not been adapted to special needs, but they did not receive any additional attention (services, facilities, special meals, special accommodation conditions) taking their special individual needs in to account.

(...)

6.2.8. foreigners were not provided with psychological assistance at places of their temporary accommodation of foreigners;

6.2.9. education of minors and meaningful leisure time were not arranged in any of the detention facilities of foreigners visited during the inspections. Foreigners said they lived in the camps for more than a month but had no information on when their children will start receiving education.” (nous soulignons)

e. La violation du droit des demandeurs d'asile de recevoir une information suffisante quant à leurs droits et obligations, leur statut, le droit de demander l'asile et les procédures applicables, le processus de traitement de leur demande d'asile, les conséquences en cas de non-respect de ces droits et obligations pendant l'examen de leur demande d'asile, l'accès aux services juridiques et les possibilités d'appel contre les décisions prises à leur égard ;

A cet égard, l'Ombudsman du Seimas relève notamment ce qui suit dans son rapport :

“still, one of the main problems identified by foreigners at all the places of their accommodation visited during the inspections was the fact that they were not provided with any information about their legal status in the Republic of Lithuania. The foreigners interviewed stated that they were not acquainted with the asylum procedure and access to free legal services, lack information about the rights and duties of foreigners at places of their temporary accommodation, the expected duration of their stay at these places and the procedures that they are subject to, also about organizations offering assistance and information for asylum seekers in Lithuania. The inspections confirmed that information on the asylum procedure and access to free legal services for foreigners was not available.

(...)

7.2.5. the majority of the foreigners interviewed complained that their mobile phones were confiscated and that they did not have access to any phones at the place of their detention, thus they could not contact organizations that could provide help and information to them, or their family members to inform them about the place of their stay and their status.” (nous soulignons)

f. La violation du droit des étrangers et des demandeurs d'asile de recevoir une aide juridique, médicale et d'autres services et informations de qualité dans une langue qu'ils comprennent, vu que les services d'un interprète ne sont fournis aux étrangers que pendant l'interrogatoire initial de demande d'asile ; A cet égard, l'Ombudsman du Seimas relève précisément dans son rapport que :

“7.2.9. translation services were not available in places of temporary accommodation of foreigners (except for the participation of translators in the interrogations of foreigners), which makes it difficult for foreigners to communicate with officers, doctors and other persons assisting foreigners, directly express their daily needs, and to receive and understand information on their status in the Republic of Lithuania.”(nous soulignons)

g. Le NON-RESPECT DU PRINCIPE DE NON-REFOULEMENT par les autorités lituaniennes : pratique de refoulement vers la Biélorussie de migrants qui se trouvent à la frontière lituanienne, par le biais d'actions dissuasives visant à les diriger vers la Biélorussie sans les informer de la procédure d'asile lituanienne et des instances lituaniennes auprès desquelles ces personnes peuvent introduire leur demande d'asile, et sans s'assurer que ces personnes n'y seront pas soumis à la torture ou à des traitements inhumains ou dégradants ; cette pratique de refoulement constituant une violation du droit à l'asile des migrants et demandeurs d'asile et consistant à créer des conditions équivalentes à la torture, à un traitement inhumain et dégradant ;

A cet égard, l'Ombudsman du Siemas relève qu'il ressort des investigations menées qu'effectivement les étrangers et demandeurs d'asile n'étaient aucunement informés de la procédure d'asile en Lituanie :

“8.2.4. it was found during the inspections that foreigners did not know (they were not explained) the procedure for lodging applications for asylum in the Republic of Lithuania in foreign countries” (nous soulignons)

Concernant concrètement la pratique courante de refoulement vers la Biélorussie, l'Ombudsman du Siemas relève les exemples suivants de refoulement de migrants qui se trouvent à la frontière lituanienne, vers la Biélorussie, par les autorités lituaniennes par le biais d'actions dissuasives - les autorités

lituanianas n'appréciant ainsi aucunement la situation de vulnérabilité de ces personnes, violant leur droit à l'accès aux soins médicaux, ainsi que leur droit à l'asile (en ne les informant pas quant à la procédure d'asile lituanienne), et plaçant ces personnes, du fait du refoulement vers la Biélorussie, dans des conditions équivalentes à la torture, à des traitements inhumains et dégradants :

'8.2.5. during the night shift at the border section of the border of Lithuania and Belarus (at the state border sign No 134-135) of 6 August 2021, persons, including a woman with a minor child, who crossed the state border in illegal places and expressed a wish to seek asylum in Lithuania, were not admitted to the territory of the country using psychological measures (hand gestures and a dog). It should be noted that these persons were not directed to the nearest operating international border checkpoint or diplomatic mission of the Republic of Lithuania, but were guided back towards the Republic of Belarus. The officials did this (took deterrence steps) did not provide the above-mentioned persons with any information on the procedure of lodging asylum applications with the SBGS effective in the Republic of Lithuania. During this incident, the vulnerability of people was not assessed, they were not provided with emergency medical aid, also failing to make sure that the persons knew where they could legally apply for asylum in the Republic of Lithuania.

During that same night shift at the border section of the border of Lithuania and Belarus (at the state border sign No 129), SBGS officials did not allow a group of 34 persons, 15 of whom were minors, to enter the country. Having taken into account the fact that the Belarusian border guards standing on the other side of the border would not allow these persons to return to Belarus, the SBGS officials took them to the 125-126 state border mark by minibus, where they were disembarked and escorted towards Belarus.

(...)

On 9 August 2021, Salcininkai police found 11 foreigners in one of the settlements, including 4 minors, 3 women and 4 men (at the Tribony border guard station of Varéna border team of the SBGS). After military volunteers arrived at the place, the border guards and the military police had already arrived at the settlement. Despite the fact that one man asked for medical help, foreigners were tired and thirsty, and children were scared and crying, Lithuanian border guards and volunteer soldiers collected their phones and returned the foreigners to Belarus.

It should be noted that these persons were not provided with any information on the procedure for lodging asylum applications with the SBGS in force in Lithuania. The vulnerability of persons was not assessed whether, the necessary medical aid was not called, and it was not made sure that persons knew where they could legally apply for asylum in the Republic of Lithuania;" (nous soulignons)

Enfin, l'Ombudsman du Siemas souligne la situation extrêmement problématique résultant du fait que de l'autre côté de la frontière, les autorités Biélorusses refoulent à leur tour les migrants vers la Lituanie, ainsi ces personnes se retrouvent coincées à la frontière pendant une longue durée dans des conditions extrêmement précaires:

"8.2.6. SBGS officials said that Belarusian officials did not allow persons intending to cross the border of the Republic of Lithuania to return to Belarus. Moreover, Belarusian officials took active action to push migrants to Lithuania. This is why people get stuck on the Lithuanian-Belarusian border for a long time, suffering torture and inhumane conditions because of being cold, lacking food, drinking water, warm clothes, shoes; they need emergency medical care because of exhaustion and other potential health problems;" (nous soulignons)

h. Dans le contexte d'urgence suite à l'afflux massif de migrants en juillet 2021, les droits de base des migrants, notamment la fourniture des services de base qu'ils requiert (approvisionnement en nourriture, aide médicale urgente etc.), ont été limités.

En effet, dans ce contexte d'afflux massif de migrants, des amendements législatifs ont été adoptés autorisant la restriction des droits des migrants dans ce type de contexte :

"Article 71 (1) of the Law establishes that: "having declared a state of war, state of emergency, also an emergency situation or emergency event due to mass influx of aliens, rights of asylum seekers referred to in clause 1 hereof may be restricted temporarily and proportionately, if they cannot be guaranteed for objective and justified reasons, except for the right to material reception conditions, provision of basic medical care and state-guaranteed legal aid, and for vulnerable persons - the right to access reception conditions that meet their special needs [...]." "

(nous soulignons)

Ces dispositions dérogatoires du droit commun seraient justifiées - selon les autorités lituaniennes - par l'état d'urgence que connaît le pays. Cet état d'urgence est encore en vigueur à l'heure actuelle et a été officiellement prolongé jusqu'au 16 décembre 2022.

A cet égard, l'Ombudsman du Seimas relève ce qui ressort quant aux restrictions des droits de base des migrants et demandeurs d'asile, d'après les investigations menées :

"9.2.4. inspections at the places of accommodation of foreigners revealed that the right of most aliens to satisfactory material reception conditions, information, including about their legal status in the Republic of Lithuania, free legal aid, also the right of vulnerable persons to receive reception conditions meeting their special needs, have been restricted for more than a month, for an indefinite period of time. When asked about the implementation of Article 71 (V) in practice, the SBGS and other officials working in places of temporary accommodation of foreigners could not specify how and in what manner or according to which interpretations of the competent authorities should ensure that the rights of aliens referred to in that provision are temporarily and proportionately restricted in emergencies due to mass influxes of aliens, and who is responsible for the control of proper implementation of this requirement;" (nous soulignons)

Sur base de ces éléments, l'Ombudsman du Seimas conclut que puisqu'il ressort qu'il n'est aucunement précisé dans cet amendement législatif comment et sous quelle procédure cette restriction s'applique, ni qui est responsable du contrôle de la correcte application de cette restriction, la disproportion des restrictions des droits et libertés des étrangers et la durée excessive de leur détention équivaut à une forme de torture, et à des traitements inhumains et dégradants :

"10.14. considering that it is not clear how and in what procedure it must be ensured that during an emergency situation due to a mass influx of aliens the rights of aliens specified in Article 71(11) of the Law are restricted temporarily and proportionately and who is responsible for monitoring proper implementation of this requirement, the Seimas Ombudsman concludes the disproportionality of restrictions of the rights and freedoms of foreigners and their excessive detention duration is equivalent to torture, inhuman and degrading treatment;" (nous soulignons)

D. Conditions de vie inhumaines et dégradantes pour les personnes reconnues réfugiées en Lituanie

1. Aide financière totalement insuffisante et difficultés pour trouver un logement après 3 mois

Selon l'article de Medium.com, « AYS SPECIAL: Refugees do not find a home in Lithuania »⁶¹, les personnes ne sont hébergées dans le centre de détention lituanien spécialisé (i.e. le centre de Pabrade) que pour une période de trois mois, période au cours de laquelle chaque personne touche 61 euros par mois. Le centre ne fournit pas de repas ou de nourriture, et les 61 euros sont censés couvrir tous les frais, incluant ainsi la nourriture.

A l'issue de ces trois mois, les personnes reconnues réfugiées doivent quitter le centre. Pendant 6 mois, elles se voient allouer 204 euros par mois, devant couvrir la location d'un logement, la nourriture, les transports et les frais médicaux. Après ces 6 mois, ce montant est divisé par deux, de sorte qu'ils ne recevront que 102 euros par mois. Peu importe que la personne ait réussi à trouver du travail ou non (voir infra).

Le site Express a publié un article le 28.11.2016 intitulé « Refugees REFUSE to live in eastern Europe : EU relocation programme branded a FARCE »⁶², dans lequel il est confirmé que les migrants qui ont été relocalisés en Lituanie fuient le pays, invoquant qu'ils vont y mourir de faim.

Cet article précise qu'une famille de réfugiés composée de deux parents et deux enfants ne touchera que 420 euros par mois pendant 6 mois, et que cette somme est divisée par deux par la suite.

2. Absence de possibilité d'intégration - pénurie de travail

Enfin, l'article publié par Medium.com, « AYS SPECIAL : Refugees do not find a home in Lithuania » du 18.06.2017⁶³ relate qu'il n'y a pas de possibilité de trouver un travail pour une personne ayant obtenu le statut de réfugié, au vu de la pénurie d'opportunités de travail en Lituanie, sachant que la moitié de la population a déjà quitté le pays afin de trouver du travail dans d'autres pays.

E. Racisme et climat de défiance et de violence à l'égard des étrangers en Lituanie

L'article de Medium.com, « AYS SPECIAL : Refugees do not find a home in Lithuania » relate que la majorité des lituaniens parlent ouvertement du fait qu'ils ne veulent pas de réfugiés et de musulmans dans leur pays. Des manifestations à ce propos ont eu lieu à plusieurs occasions dans la ville de Vilnius.

Des violences et attaques physiques près du centre d'accueil de Pabrade ont été rapportées. Des locaux ont attaqué des hommes et des femmes d'origine syrienne, et ont même arraché les voiles de ces dernières. La police n'a pas réagi et le maire de Rukla a, à l'occasion de cet incident, fait une déclaration par laquelle il a indiqué que les réfugiés étaient à blâmer et qu'en l'espèce, le fait de porter le voile étant un manque de respect aux locaux, « les provoquant ».

Attendu que tous ces rapports mettent donc en évidence, d'une part, les risques de traitement inadéquat de la demande d'asile de la partie requérante ainsi que le risque en outre d'être victime des conditions de vie dégradantes voire inhumaines ;

Qu'il y a bien un risque de violation de l'article 3 CEDH en cas de renvoi de la partie requérante en Lituanie ;

Attendu qu'eu égard aux conditions d'accueil et aux risques encourus par les migrants lors de leur présence en Lituanie, risques accrus en raison de la pandémie de coronavirus, les conditions d'accueil déplorables réservées aux demandeurs d'asile en Lituanie seraient d'autant plus difficiles ;

Attendu qu'au vu des considérations développées ci-dessus, il y a un risque de traitements inhumains et dégradants et partant, une violation de l'article 3 de la CEDH pour la partie requérante en cas de retour en Lituanie, ainsi qu'une violation de l'article 4 de la Charte européenne des droits fondamentaux ;

Que la décision attaquée viole par conséquent l'article 3 de la CEDH, l'article 4 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union Européenne, l'article 62 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers et les articles 2 et 3 de la loi du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs ;

Que l'ensemble des éléments qui précèdent requiert l'application du deuxième alinéa de l'article 3 §2 du Règlement Dublin III, dès lors qu'ils attestent de ce qu'il existe en Lituanie des défaillances systémiques dans la procédure d'asile et les conditions d'accueil des demandeurs qui entraînent un risque de traitement inhumain et dégradant au sens de l'article 4 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union Européenne ;

Que la décision attaquée viole dès lors l'article 3.2 précité en considérant la Lituanie comme Etat responsable de la demande d'asile du requérant ;

Qu'à la vue des différents rapports émanant de sources fiables, il doit être établi que la demande de protection internationale de la partie requérante doit être traitée par la Belgique sur base de l'article 3.2 du Règlement Dublin III ;

Que le moyen est donc fondé ; "

3.2. Kernpunt van verzoekers betoog is dat hij in Litouwen een risico loopt op onmenselijke of vernederende behandeling in de zin van artikel 3 van het EVRM juncto artikel 4 van het EU-Handvest. Ter ondersteuning van zijn betoog bespreekt verzoeker verschillende publicaties en rapporten die handelen over de asielprocedure alsook de detentie en de opvang van verzoekers om internationale bescherming in Litouwen. Hij verwijt verweerde geen objectieve, onpartijdige en geïndividualiseerde analyse van de beschikbare informatie te hebben gemaakt. De Raad neemt uit het betoog van verzoeker aan dat hij met het voormelde ook beoogt de schending van de zorgvuldigheidsplicht op te werpen.

3.3. Het EHRM heeft geoordeeld dat de verwijdering door een lidstaat een probleem ten aanzien van artikel 3 van het EVRM kan opleveren en dus een verdragsluitende Staat verantwoordelijk kan stellen, wanneer er ernstige en bewezen motieven bestaan om aan te nemen dat de verzoekende partij in het land van bestemming een reëel gevaar loopt om te worden onderworpen aan behandelingen die in strijd

zijn met deze verdragsbepaling. In deze omstandigheden houdt artikel 3 van het EVRM de verplichting in de persoon in kwestie niet naar dat land te verwijderen (zie EHRM 4 december 2008, Y./Rusland, § 75 en de arresten waarnaar wordt verwezen; adde EHRM 26 april 2005, Müslim/Turkije, § 66).

Om te beoordelen of er ernstige en bewezen motieven bestaan om aan te nemen dat de verzoekende partij een reëel gevaar loopt op een door artikel 3 van het EVRM verboden behandeling, houdt de Raad zich aan de door het EHRM gegeven aanwijzingen. In dezen heeft het EHRM geoordeeld dat, om het bestaan van een gevaar van slechte behandelingen na te gaan, de te verwachten gevolgen van de verwijdering van de verzoekende partij naar het land van bestemming dienen te worden onderzocht, rekening houdend met de algemene situatie in dat land en met de omstandigheden die eigen zijn aan het geval van de verzoekende partij (zie EHRM 4 december 2008, Y./Rusland, § 78; EHRM 28 februari 2008, Saadi/Italië, §§ 128-129 en EHRM 30 oktober 1991, Vilvarajah en cons./ Verenigd Koninkrijk, § 108 in fine).

Wat het onderzoek van de algemene situatie in een land betreft, hecht het EHRM vaak belang aan de informatie vervat in de recente verslagen afkomstig van onafhankelijke internationale organisaties voor de verdediging van de rechten van de mens zoals Amnesty International of van regeringsbronnen (zie bv. EHRM 21 januari 2011, M.S.S./België en Griekenland, §§ 347 en 348; EHRM 5 juli 2005, Said/Nederland, § 54; EHRM 26 april 2005, Müslim/Turkije, § 67; EHRM 15 november 1996, Chahal/Verenigd Koninkrijk, §§ 99-100).

Wat het onderzoek van de omstandigheden eigen aan het geval van de verzoekende partij betreft, ordeelde het EHRM dat het ingeroepen risico een individueel karakter heeft indien het voldoende concreet en aantoonbaar is (cf. EHRM 21 januari 2011, M.S.S./België en Griekenland, § 359 in fine).

Uit de rechtspraak van het EHRM blijkt dat in de zaken waarin een verzoekende partij aanvoert dat zij deel uitmaakt van een groep die systematisch wordt blootgesteld aan een praktijk van slechte behandelingen, de bescherming van artikel 3 van het EVRM optreedt wanneer de verzoekende partij aantoont dat er ernstige en bewezen motieven bestaan om het bestaan van de praktijk in kwestie aan te nemen en om aan te nemen dat zij tot de bedoelde groep behoort (zie: EHRM 28 februari 2008, Saadi/Italië, § 132). In dergelijke omstandigheden eist het EHRM niet dat de verzoekende partij het bestaan aantoont van andere bijzondere kenmerken die haar persoonlijk zouden onderscheiden, indien dat de door artikel 3 van het EVRM geboden bescherming illusoir zou maken. Dit zal worden bepaald in het licht van het relaas van de verzoekende partij en van de beschikbare informatie over het land van bestemming wat de groep in kwestie betreft (zie: EHRM 4 december 2008, Y./Rusland, § 80; EHRM 23 mei 2007, Salah Sheekh/Nederland, § 148).

Het bestaan van een reëel gevaar van een door artikel 3 van het EVRM verboden behandeling wordt beoordeeld op grond van de omstandigheden waarvan de verwerende partij kennis had of had moeten hebben op het ogenblik van de bestreden beslissing (cf. mutatis mutandis: EHRM 4 december 2008, Y./Rusland, § 81; EHRM 20 maart 1991, Cruz Varas en cons./ Zweden, §§ 75-76; EHRM 30 oktober 1991, Vilvarajah en cons./Verenigd Koninkrijk, § 107). De verwerende partij moet een zo nauwkeurig mogelijk onderzoek doen van de gegevens die wijzen op een reëel risico van een door artikel 3 van het EVRM verboden behandeling (EHRM 21 januari 2011, M.S.S./België en Griekenland, §§ 293 en 388).

3.4. Het in artikel 4 van het EU-Handvest neergelegde verbod op onmenselijke of vernederende behandelingen correspondeert met dat van artikel 3 van het EVRM. Overeenkomstig artikel 52, lid 3 van het EU-Handvest heeft artikel 4 van dit Handvest dezelfde inhoudt en draagwijdte als artikel 3 van het EVRM.

Het Hof van Justitie bevestigt dat zelfs indien niet ernstig hoeft te worden gevreesd voor systeemfouten in de lidstaat die verantwoordelijk is voor de behandeling van de asielaanvraag, een asielzoeker slechts kan worden overgedragen in het kader van de Dublin III-verordening in omstandigheden waarin het is uitgesloten dat die overdracht een reëel en bewezen risico inhoudt dat de betrokkene wordt onderworpen aan onmenselijke of vernederende behandelingen in de zin van artikel 4 van het EU-Handvest. Dit vereist een onderzoek naar individuele elementen die een overdracht in de weg staan. Zulk onderzoek doet geen afbreuk aan het wederzijds vertrouwensbeginsel en het vermoeden dat de grondrechten door elke Lidstaat worden gerespecteerd (HvJ 16 februari 2017, C-578/16 PPU

3.5. Verzoeker haalt onder meer de volgende recente rapporten en publicaties aan die consulteerbaar zijn via hyperlinks, verstrekt in het verzoekschrift:

- Amnesty international, “*Lithuania: forced out or locked up. refugees and migrants abused and abandoned*”, juni 2022;
- ECRE, “*Extraordinary responses: legislative changes in Lithuania, 2021*”;
- MSF, “*People detained in Lithuania are experiencing abuse, violence and mental health distress*”, 6 mei 2022.

Hij bespreekt ze zeer uitgebreid in zijn verzoekschrift. De kern is dat midden 2021 Litouwen te maken kreeg met een massale influx van migranten via de grenzen met Wit-Rusland. In reactie hierop werd de noodtoestand uitgeroepen en werd er in augustus 2021 wetgeving aangenomen die de toegang tot de asielprocedure bemoeilijkt en die de automatische detentie voorschrijft van mensen die op irreguliere wijze het grondgebied zijn binnengekomen. Er komt onder meer naar voren dat de meeste verzoekers om internationale bescherming gedurende lange tijd worden vastgehouden in overbevolkte centra, dit in mensonterende omstandigheden. Ze zijn het slachtoffer van onrechtmatig en buitensporig geweld van Litouwse bewakers alsook van fysiek en psychologisch misbruik door dezen. Ze worden onder druk gezet om “vrijwillig” terug te keren naar hun herkomstland. Amnesty International stelt dat de druk om vrijwillig terug te keren immense psychologische stress heeft veroorzaakt voor velen in detentie, die gedwongen werden ofwel in mensonterende omstandigheden te verblijven in een centrum ofwel terug te keren naar het herkomstland waar ze vervolging riskeren (zie het hierboven door verzoeker aangehaalde rapport van Amnesty International, pp. 6, 11, 23 en 45). Amnesty International bezocht in het bijzonder in november 2021 en mei 2022 twee detentiecentra in Litouwen, Kybartai en Medininkai Foreigners’ Registration Centres (FRC’s). Ook MSF is daar werkzaam en vermeldt dat het centra betreft waar alleenstaande volwassen mannen terechtkomen. Van het eerst vermelde detentiecentrum wordt gesteld dat het centrum al maanden overvol zit en smerige wasbakken, toiletten en douches heeft. Voorts wordt gesteld dat honderden mensen zijn opgesloten in het detentiecentrum Medininkai, waar ze slapen in containers op een voetbalveld. De gedetineerden die met Amnesty International spraken, verkeerden in een angstige toestand door het agressieve gedrag van de bewakers van het centrum. De gedetineerden hielden soms protestacties, uit frustratie over hun willekeurige detentie en de erbarmelijke omstandigheden waarin zij werden vastgehouden. Velen schetsten een verontrustend beeld van de manier waarop de autoriteiten op dergelijke demonstraties reageerden door hen te slaan, onder meer met knuppels, en door pepper-spray en stroomstootwapens te gebruiken. De getuigenissen komen overeen met verontrustende videobeelden die Amnesty International heeft gezien. Er zijn talrijke meldingen van mishandeling en van buitensporig gebruik van geweld (zie het aangehaalde rapport van Amnesty International, p. 37). Ook MSF maakt in het door verzoeker aangehaalde persbericht gewag van mensonterende behandeling en geweld door de bewakers van de voormelde twee centra.

Zoals verzoeker terecht opwerpt in zijn verzoekschrift blijkt uit “*Lithuania to Officially Extend State of Emergency at Its Borders With Belarus & Russia, 8 septembre 2022*”, waarvan hij de hyperlink in zijn verzoekschrift verstrekkt, dat de noodtoestand in Litouwen, die aan de basis ligt van strengere asiel- en detentiewetgeving, alvast verlengd werd tot 16 december 2022. Deze was dus zeker nog van kracht op het ogenblik dat de bestreden akte getroffen werd.

3.6. Uit het bovenvermelde blijkt dat dat verzoekers om internationale bescherming in Litouwen kunnen terechtkomen in detentiecentra waar de situatie op zijn minst vragen oproept in het kader van artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest. Het is niet uitgesloten dat verzoeker als alleenstaande mannelijke Dublinterugkeerder ook in dergelijke detentiecentra terechtkomt. In het door verzoeker aangehaalde rapport “*Global detention project, lithuania immigration detention profile, mai 2019*” (waarvan hij tevens de hyperlink verstrekkt in zijn verzoekschrift), komt namelijk op pagina 19 tot uiting dat ook Dublinterugkeerders frequent worden vastgehouden, zoals verzoeker terecht opwerpt in zijn verzoekschrift:

“Article 113(2) is frequently applied to persons returned to Lithuania based on the EU Dublin Regulation. If an asylum seeker has previously left Lithuania and subsequently been returned to the country based on the Dublin Regulation, or if they admit in an initial interview that their destination country was another member state, it is deemed sufficient to establish a risk of absconding.”

Krachtens artikel 113, lid 4, punt 2 van de Litouwse Vreemdelingenwet kan een asielzoeker in bewaring worden gehouden om de gronden vast te stellen waarop zijn asielverzoek is gebaseerd, mits er, na onderzoek van de in sommige wetsbepalingen bedoelde omstandigheden, redenen bestaan om aan te nemen dat de vreemdeling zou kunnen vluchten om te voorkomen dat hij naar een derde land zou worden teruggestuurd of uit Litouwen zou worden verwijderd. Deze bepaling werd aldus gedefinieerd in het advies

van de advocaat-generaal van het Hof van Justitie in de door verzoeker aangehaalde zaak C-72/22 PPU (overweging 23). Deze zaak betrof een asielzoeker die aan de Poolse grens werd opgepakt omdat hij niet in het bezit was van de vereiste verblijfs- of reisdocumenten en vervolgens werd overgedragen aan Litouwen waar hij bij aankomst in bewaring werd gehouden.

3.7. In de bestreden akte kan het volgende worden gelezen:

Een recente bron betreffende internationale bescherming in Litouwen is "Asylum, integration and irregular migration in Lithuania. Policy and practice at the edge of the European Union" (Anette Brunovskis, uitgegeven door FaFo Foundation, Noorwegen, 2017, een kopie wordt toegevoegd aan administratief dossier.). Litouwen zette de Kwalificatie-, Procedure- en Opvangrichtlijnen in 2015 om in nationale wetgeving. In geval van beroep tegen een afwijzing van het beschermingsverzoek kan de verzoeker beroep doen op kosteloze rechtsbijstand (p. 18).

Het rapport meldt dat de levensomstandigheden in het enige opvangcentrum voor verzoekers voor internationale bescherming, gelegen in Pabrade, in het verleden voorwerp waren van kritiek. Volgens de auteur erkennen heden alle actoren, waaronder onder meer het Rode Kruis, dat op vlak van levensomstandigheden opmerkelijke vooruitgang werd geboekt en dat de faciliteiten en de levensomstandigheden verbeterd zijn (p. 18).

Het bovenvermelde rapport stelt dat verzoekers in de initiële fase van het verzoek, als ze nood hebben aan gezondheidszorgen, begeleid zullen worden naar de nodige consultaties en behandelingen. Alle verzoekers worden systematisch gescreend en verzoekers die als kwetsbaar worden beoordeeld zullen toegang krijgen tot medische en psychologische bijstand (p. 17).

Het rapport gaat in op wat het uitdagingen inzake het Litouwse beleid inzake asiel en internationale bescherming noemt, maar de bevindingen van dit rapport bieden geen aanleiding te besluiten dat personen die onder de bepalingen van Verordening 604/2013 aan Litouwen worden overgedragen per definitie in een situatie belanden die kan worden gelijkgesteld met een onmenselijke of vernederende behandeling in de zin van artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest. Het enkele feit dat opmerkingen kunnen worden gemaakt betreffende bepaalde aspecten in verband met de procedure tot het bekomen van internationale bescherming en opvang en behandeling van verzoekers in Litouwen is volgens ons onvoldoende om tot dit besluit te komen.

De berichtgeving over Litouwen in het meest recente rapport van Amnesty International ("Amnesty International report 2020/21: the State of the World's Human Rights", 07.04.2021, <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/3202/2021/en/>, een kopie wordt toegevoegd aan administratief dossier) leidt niet tot het besluit dat in geval van Litouwen niet kan worden uitgegaan van het interstatelijk vertrouwensbeginsel.

Het rapport van de UNHCR ("UN High Commissioner for Refugees, Progress Report 2018: Beyond Detention – A Global Strategy to support governments to end the detention of asylum-seekers and refugees - 2014-2019, February 2019, available at: <https://www.refworld.org/docid/5c9354074.html>, een kopie wordt toegevoegd aan administratief dossier) maakt ook melding van sommige tekortkomingen betreffende opvang van verzoekers om internationale bescherming. Er wordt echter ook gewag gemaakt van vooruitgang in de situatie. Er kan ons inziens dus niet van worden uitgegaan dat er sprake is van systematische tekortkomingen in de zin van artikel 3(2) van Verordening 604/2013."

Op grond hiervan concludeert verweerde:

"We betwisten niet dat de genoemde rapporten kritische bemerkingen plaatsen bij onder meer de opvang en de procedures voor het bekomen van internationale bescherming in Litouwen, maar zijn van oordeel dat zij niet leiden tot de conclusie dat personen die onder de bepalingen van Verordening (EU) nr. 604/2013 aan Litouwen worden overgedragen, systematisch geen toegang krijgen tot de opvang en de procedure. Het wijzen op het feit dat in Litouwen, net zoals in andere lidstaten, problemen kunnen voorkomen betreffende de behandeling van verzoeken om internationale bescherming en de opvang en begeleiding van verzoekers, leidt niet tot de conclusie dat de procedure tot het bekomen van internationale bescherming in Litouwen in zijn geheel wordt gekenmerkt door systeemfouten zoals begrepen in artikel 3(2) van Verordening (EU) nr. 604/2013 en dat personen die in het kader van Verordening (EU) nr. 604/2013 aan Litouwen worden overgedragen per definitie in een situatie belanden die kan worden

gelijkgesteld met een onmenschelijke of vernederende behandeling in de zin van artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest.”

3.8. De beoordeling dat overgedragen personen niet terechtkomen in een situatie die kan worden gelijkgesteld met een onmenschelijke of vernederende behandeling in de zin van artikel 3 van het EVRM of artikel 4 van het EU-Handvest steunt echter niet op een grondige analyse van beschikbare rapporten over de situatie in Litouwen zoals verzoeker terecht aanhaalt in zijn verzoekschrift . Verweerdeer besteedt ruim aandacht aan het rapport van de FAFO Foundation, met name “A. Brunovskis, *“Asylum, Integration and irregular migration in Lithuania. Policy and practice at the edge of the European Union”*, maar dit dateert van 2017. De recentste rapporten, aangehaald in de bestreden akte, namelijk die van Amnesty International en het UNHCR zijn echter niet het voorwerp van een inhoudelijke analyse. Deze rapporten worden aangestipt, waarna respectievelijk wordt geponeerd: *“leidt niet tot het besluit dat in geval van Litouwen niet kan worden uitgegaan van het interstatelijk vertrouwensbeginsel”*, alsook *“maakt ook melding van sommige tekortkomingen betreffende opvang van verzoekers om internationale bescherming. Er wordt echter ook gewag gemaakt van vooruitgang in de situatie. Er kan ons inziens dus niet van worden uitgegaan dat er sprake is van systematische tekortkomingen in de zin van artikel 3(2) van Verordening 604/2013”*. De ponering over het *“Amnesty International report 2020/21”* klemt des te meer, gezien het gedeelte dat handelt over Litouwen helemaal niets zegt over de behandeling van verzoekers om internationale bescherming. De in de bestreden akte aangehaalde rapporten betreffen bovendien rapporten die alle dateren van vóór de strengere wetgeving in augustus 2021 die werd getriggerd door de massale influx van migranten in Litouwen. Zoals gezegd dateert het rapport van A. Brunovskis van 2017. Het in de bestreden akte aangehaalde rapport van UNHCR dateert van februari 2019, waarbij de bezoeken van de UNHCR aan detentiecentra in Litouwen nog eerder plaatsvonden, tussen 2016 en 2017. Het in de bestreden akte vermelde rapport van Amnesty International dateert van april 2021. De beoordeling van verweerdeer kan dus bezwaarlijk worden beschouwd als een afdoende analyse van de op het ogenblik van het treffen van de bestreden beslissingen beschikbare informatie over de situatie in Litouwen. De Raad ziet niet in waarom verweerdeer wel op de hoogte is van de in de bestreden akte vermelde rapporten maar niet op de hoogte kan zijn van de door verzoeker aangehaalde recentere rapporten over de situatie in Litouwen. De Raad herhaalt dat het bestaan van een reëel gevaar van een door artikel 3 van het EVRM verboden behandeling wordt beoordeeld op grond van de omstandigheden waarvan de verweerdeerde partij kennis had of had moeten hebben op het ogenblik van de bestreden beslissing. Hij merkt hierbij nog op dat blijkens het administratief dossier de raads vrouw van verzoeker op 13 oktober 2022, zijnde de dag dat de bestreden akte werd uitgevaardigd, een faxbericht had verstuurd naar de Dienst Vreemdelingenzaken. Zij kaartte de situatie in Litouwen aan en was van oordeel dat een terugkeer naar dit land een risico op een onmenschelijke of vernederende behandeling met zich zou meebrengen voor verzoeker. Ter ondersteuning van haar betoog verwees zij naar de in punt 3.5. aangehaalde rapporten. Blijkens het administratief dossier werd de bestreden akte overhandigd aan de postdiensten met oog op betrekking aan verzoeker op 14 oktober 2022.

3.9. Gelet op wat voorafgaat dient te worden besloten dat het onderzoek van verweerdeer naar een mogelijke schending van artikel 3 van het EVRM / artikel 4 van het Handvest bij een overdracht van verzoeker naar Litouwen niet zorgvuldig is gevoerd.

3.10. De schending van de zorgvuldigheidsplicht juncto artikel 3 van het EVRM / artikel 4 van het Handvest kan worden aangenomen. Verweerdeer heeft geen nota neergelegd en verdedigt zich dus niet op de aangevoerde kritiek.

3.11. Het enig middel is derhalve in de aangegeven mate gegrond.

4. Korte debatten

Verzoeker heeft in zijn middel gegronde onderdelen aangevoerd die leiden tot de nietigverklaring van de bestreden beslissing. Er is grond om toepassing te maken van artikel 36 van het koninklijk besluit van 21 december 2006 houdende de rechtspleging voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen. De vordering tot schorsing, als accessorium van het beroep tot nietigverklaring, is zonder voorwerp

OM DIE REDENEN BESLUIT DE RAAD VOOR VREEMDELINGENBETWISTINGEN:

Artikel 1

De beslissing van de gemachtigde van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie van 13 oktober 2022 tot weigering van verblijf met bevel om het grondgebied te verlaten wordt vernietigd.

Artikel 2

De vordering tot schorsing is zonder voorwerp

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechting op tweeëntwintig juni tweeduizend drieëntwintig door:

mevr. M. EKKA, kamervoorzitter

dhr. T. LEYSEN, griffier

De griffier, De voorzitter,

T. LEYSEN M. EKKA